

๕

**ศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน :
กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
อำเภอตระการพืชผล จังหวัด อุบลราชธานี**

นางสาววรรณภา ไชยทอง

**การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

พ.ศ. 2550

**A Study of Income Change of Farmers Under The Assets Capitalization Policy
: The Case Study of Trakanphutpron Land Reform Beneficiaries,
Ubonratchatane Province**

Miss Wannapa Chaithong

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Economics**

School of Economics

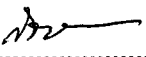
Sukhothai Thammathirat Open University

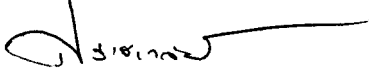
2007

หัวข้อการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรในโครงการแปลง
สินทรัพย์เป็นทุน กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรวม อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

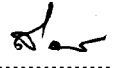
ชื่อและนามสกุล นางสาววรรณภา ไชยทอง
แขนงวิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์

คณะกรรมการสอบการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ ได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
คั่นคว่ำอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์สุนีย์ สิตพิพัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
วันที่ ..15.. เดือน ..ตุลาคม.. พ.ศ. 2551

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรในโครงการแปลง
สินทรัพย์เป็นทุน :กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรวม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้ศึกษา นางสาววรรณภา ไชยทอง **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ สิริพร สัจจานนท์ **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรหลังจาก
เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการเข้าร่วม
โครงการของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรวม อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเฉพาะผู้
ได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาอำเภอตระการพืชผล
จังหวัดอุบลราชธานี ที่ยังคงมีหนี้เงินกู้คงเหลืออยู่กับธนาคาร ณ 31 มีนาคม พ.ศ. 2551 (ปีบัญชี 2550)

การศึกษานี้ได้ข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วม
โครงการจำนวน 100 ตัวอย่าง และข้อมูลทุติยภูมิจากส่วนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้วิธีการวิเคราะห์
ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Method) และใช้การทดสอบด้วยเทคนิควิเคราะห์
การถดถอย ได้แก่ การใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์
ของปัจจัยตัวแปรอิสระ มีผลคือตัวแปรตาม หรือ การเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่มีรายได้ทั้งภาคการเกษตรและ
รายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในระดับที่เพิ่มสูงขึ้นคือร้อยละ 80 เมื่อเทียบกับรายได้ก่อนได้รับเงินกู้
และมีเพียงบางส่วนที่มีรายได้ภาคการเกษตรและรายได้นอกภาคการเกษตรคงที่คือร้อยละ 19 เมื่อเทียบ
กับรายได้ก่อนได้รับเงินกู้ และมีเพียงส่วนน้อยมากที่มีรายได้ลดลงคือร้อยละ 1 ซึ่งตัวแปรรายได้ก่อน
กู้เงินนอกภาคการเกษตรมีระดับนัยสำคัญเท่ากับ .012 ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรมีระดับนัยสำคัญเท่ากับ
.040 จำนวนการถือครองที่ดินมีระดับนัยสำคัญเท่ากับ .045 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลง
สินทรัพย์เป็นทุนมีระดับนัยสำคัญเท่ากับ .003 การเข้ารับการอบรมจากโครงการมีระดับนัยสำคัญ
เท่ากับ .045 ซึ่งสามารถนำมาใช้พยากรณ์รายได้หลังได้รับเงินกู้ภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการเข้าร่วมโครงการของเกษตรกร ได้แก่ การได้รับเงินกู้ไม่
เพียงพอต่อความต้องการ ไม่ได้รับการอบรมจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

คำสำคัญ โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน การเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกร

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สามารถดำเนินการสำเร็จด้วยความสมบูรณ์ ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สิริพร สัจจานนท์ ประธานกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำแนะนำในการเขียนการศึกษาค้นคว้าอิสระและได้ถามถึงความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์มาโดยตลอด และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์ กรรมการในการตรวจสอบความถูกต้องของการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ช่วยกรุณาความเรียบร้อยในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณบุคคลหลาย ๆ ท่านที่มีส่วนร่วมในความสำเร็จของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณกษพร จินวงศ์ และ คุณคำจันทร์ บัวกลาง เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและให้ความสะดวกด้านข้อมูลของเกษตรกร ขอขอบคุณที่ๆ และเพื่อนๆ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ทุกคนที่ให้คำแนะนำและให้ความรู้ในการเขียนการศึกษาค้นคว้าอิสระ และสุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อสมพงษ์ ไชยทอง คุณแม่ปลั่ง ไชยทอง และครอบครัวเป็นอย่างสูงที่ช่วยส่งเสริมและให้กำลังใจในการศึกษาตลอดมา

ประโยชน์และความดีของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้เขียนขอบแต่ครูอาจารย์ทุกท่านและคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้มอบความรู้แก่ผู้เขียนจนทำให้ผู้เขียนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

วรรณภา ไชยทอง

14 กรกฎาคม 2551

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
วิธีการศึกษา	9
แหล่งที่มาของข้อมูล	9
ขอบเขตการศึกษา	9
สมมติฐานในการศึกษา	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
แนวคิดในการศึกษา	11
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
ทฤษฎีความเจริญเติบโตอย่างสมดุล	12
ทฤษฎีการสะสมทุน	13
ทฤษฎีความเจริญเติบโตของ มหาลู โนบิส	14
ทฤษฎีแรงผลักดันสำหรับการพัฒนา(Big Push) ของ Rosenstein-Rod	14
ทฤษฎีการพัฒนาแบบไม่สมดุล	14
แนวคิดของชูลท์	15
แนวคิดของ พอล แซมมวลสัน	15
แนวคิดของ Gerald M.Meier และ Robert E.Baldwin	15
ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจของ อาเธอร์ หลุยส์ (Arthur Luis).....	16
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน	18
บทที่ 3 แนวคิดแปลงสินทรัพย์เป็นทุน	20
แนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน นายเฮร์นันโด โค เดอ โซโต	20
ความสำคัญของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการ	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนในประเทศไทย	22
ความหมายของการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน	24
หลักการสำคัญของกระบวนการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน	25
นโยบาย กรอบทิศทาง และแนวทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน	26
การเข้าถึงแหล่งเงินทุน	27
แนวคิดของทรัพย์สินทางปัญญา	28
การคุ้มครองทางกฎหมาย	29
คุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญา	30
นวัตกรรมบ่อเกิดแห่งทรัพย์สินทางปัญญา	31
แนวคิดการแปลงทะเบียนเครื่องจักรเป็นทุน	32
การประเมินราคาเครื่องจักร	32
ผลการดำเนินงานตาม โครงการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนในปัจจุบัน	33
แนวโน้มและทิศทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน	35
บทที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัย	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	39
บทที่ 5 ผลการศึกษา.....	41
ภูมิหลังของอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี.....	41
วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการให้สินเชื่อก่อเกษตรกร ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.....	42
ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	46
ข้อมูลด้านรายได้	47
ข้อมูลด้านค่าใช้จ่าย	50
จำนวนการถือครองที่ดิน	51
ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ	53
การอบรมจากโครงการ	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัญหา และอุปสรรคของเกษตรกร	58
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	60
สรุปผลการศึกษา	60
อภิปรายผล	65
ข้อเสนอแนะ	67
ขีดจำกัดในการศึกษา.....	68
บรรณานุกรม	69
ภาคผนวก	72
ก แบบสอบถาม	73
ข ตารางเส้นความยากจน	76
ค ตารางเปรียบเทียบสินค้าเกษตร	77
ง ตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane	78
จ ตารางการทดสอบสมมติฐาน	79
ประวัติผู้ศึกษา	80

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ช่องว่างความยากจน ความรุนแรงปัญหาความยากจน เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน ปี 2531-2549 ภาพรวมทั่วประเทศ.....	3
ตารางที่ 1.2 เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน จำแนกตามภาคและจังหวัด ปี 2531-2549.....	6
ตารางที่ 1.3 จำนวนหมู่บ้านที่มีครัวเรือนยากจนจริงๆ และจำนวนครัวเรือนที่ยากจนจริงๆ จำแนกตามอำเภอ พ.ศ. 2547.....	7
ตารางที่ 5.1 จำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปี พ.ศ. 2549.....	42
ตารางที่ 5.2 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป.....	46
ตารางที่ 5.3 ข้อมูลด้านรายได้.....	48
ตารางที่ 5.4 ข้อมูลด้านรายจ่าย.....	51
ตารางที่ 5.5 จำนวนผู้ถือครองทำการเกษตร และขนาดเนื้อที่ถือครองทั้งสิ้น พ.ศ. 2546 จังหวัดอุบลราชธานี.....	52
ตารางที่ 5.6 ข้อมูลการถือครองที่ดิน.....	53
ตารางที่ 5.7 ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ.....	54
ตารางที่ 5.8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานวัตถุประสงค์การกู้เงินจำนวนเงินกู้ ในโครงการ.....	55
ตารางที่ 5.9 เปรียบเทียบก่อนกู้รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร) * หลังกู้รายได้ เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร) Crosstabulation Count.....	56
ตารางที่ 5.10 เปรียบเทียบจำนวนเงินกู้ที่ได้รับใน โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน * จำนวนการถือครองที่ดิน Crosstabulation Count.....	57
ตารางที่ 6.1 ข้อมูลเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงรายได้หลังรับเงินกู้ภาคการเกษตร.....	61
ตารางที่ 6.2 ข้อมูลเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงรายได้หลังรับเงินกู้นอกภาคการเกษตร.....	62
ตารางที่ 6.3 ข้อมูลรายได้ภาคการเกษตรหลังจากรับเงินกู้และการอบรม.....	63
ตารางที่ 6.4 ข้อมูลรายได้นอกภาคการเกษตรหลังจากรับเงินกู้และการอบรม.....	64
ตารางที่ 6.5 เปรียบเทียบราคาขายส่ง (สินค้าเกษตรสำคัญ).....	67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวความคิดในการจัดระบบการถือครองที่ดินของไทยเริ่มมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 โดย นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคณะราษฎรได้เสนอแนวความคิดในการจัดระบบ การถือครองที่ดินไว้ในสมุดปกเหลืองหรือเค้าโครงเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยกล่าวไว้ว่า “ให้รัฐบาล ซื้อที่ดินจากประชาชนที่ต้องการขายแล้วนำมาพัฒนา ทำคูทำคันนา จัดทำเป็นที่ดินประกอบการ เกษตรของรัฐเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาและมีการใช้วิชาการสมัยใหม่จากนั้นให้ราษฎรมา เป็นลูกจ้างประกอบการเกษตรของรัฐบาล” ความคิดของนายปรีดี พนมยงค์ ถูกคัดค้านเป็นอย่างมาก โดยถูกกล่าวหาว่าเป็นวิธีการของลัทธิคอมมิวนิสต์ แนวคิดเรื่องการปฏิรูปที่ดินจึงไม่เป็นที่ ยอมรับจากสังคมไทยสมัยนั้น

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลานั้นก็เริ่มมีปัญหาเกษตรกรไม่มีที่ดินทำกิน ทำให้รัฐบาลใน สมัยต่อมาได้พยายามจัดระบบการถือครองที่ดินให้เป็นธรรมโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งนิคม สหกรณ์ การจำกัดขนาดการถือครองที่ดินในปี พ.ศ. 2497 การควบคุมค่าเช่านา เป็นต้น

ภายหลังความคิดริเริ่มของนายปรีดี พนมยงค์ หลายประเทศในภูมิภาคเอเชียได้เริ่มนำ นโยบายการปฏิรูปที่ดินมาใช้ เช่น สาธารณรัฐจีนไต้หวัน เริ่มดำเนินการในปี 2492 ประเทศญี่ปุ่น เริ่มดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2488-2494 ประเทศฟิลิปปินส์เริ่มมีกฎหมายปฏิรูปที่ดินปี 2498 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนทำการปฏิรูปที่ดินปี 2493-2495 การดำเนินงานปฏิรูปที่ดินอย่าง ได้ผลของประเทศเหล่านี้โดยเฉพาะประเทศที่ไม่ใช่สังคมคอมมิวนิสต์ ทำให้ความสนใจเรื่องการ ปฏิรูปที่ดินได้เริ่มก่อตัวในประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง โดยมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องให้รัฐบาลแก้ไข ปัญหาที่ดินทำกินของราษฎรจากบุคคลหลายกลุ่ม มีทั้งข้าราชการ นักการเมือง ชาวไร่ ชาวนา

ภายหลังการโค่นล้มอำนาจของรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ได้มีการจัดตั้งรัฐบาล นายสัญญา ธรรมศักดิ์ พร้อมกับมีการแต่งตั้งสภานิติบัญญัติจากประชาชนทุกอาชีพมาร่างกฎหมาย รัฐธรรมนูญซึ่งในระยะนี้ได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างชาวไร่ชาวนาและนายทุนที่ดินมากขึ้นทุกที สภา นิติบัญญัติแห่งชาติจึงได้บัญญัติเรื่องการปฏิรูปที่ดินไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517 มาตรา 81 “ให้รัฐพึงส่งเสริมให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์และสิทธิที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรม อย่างทั่วถึง โดยการปฏิรูปที่ดินและวิธีการอื่น ๆ” เพื่อให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

คณะรัฐมนตรีโดยนายเถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอร่างกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2517 ต่อมาในวันที่ 17 มกราคม 2518 สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้อนุมัติกฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 กฎหมายฉบับนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 5 มีนาคม 2518 ก่อนที่ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช จะได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพียง 14 วัน

ดังนั้น ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช จึงเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกที่รับนโยบายการปฏิรูปที่ดินไปปฏิบัติ มีการจัดตั้งสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม(ส.ป.ก.) ขึ้นเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายฉบับนี้เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2518 โดยมี ดร.ไชยยงค์ ชูชาติ เป็นผู้ผลักดันนโยบายนี้มาตั้งแต่ต้นเป็นเลขาธิการ ส.ป.ก. คนแรก มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2518 ในท้องที่ 7 อำเภอ ของจังหวัดนครนายก พระนครศรีอยุธยา และปราจีนบุรี ซึ่งเป็นท้องที่มีปัญหาที่ดินทำกินค่อนข้างมาก

หลังจากนั้นนโยบายการปฏิรูปที่ดินก็ถูกนำมาใช้โดยรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยจนถึงปัจจุบัน มีการแก้ไข พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอีก 2 ครั้ง คือครั้งแรกสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี และครั้งที่ 2 สมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี นับจากมีการตรากฎหมายปฏิรูปที่ดินขึ้นใช้ครั้งแรกใน พ.ศ. 2518 จนถึงปัจจุบันรวมเป็นเวลา 20 ปี มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลเข้ามารับผิดชอบถึง 16 รัฐบาล เปลี่ยนนายกรัฐมนตรีไปถึง 11 คน และเปลี่ยนหัวหน้าหน่วยงานคือเลขาธิการ ส.ป.ก. มาแล้ว 7 คน

สาเหตุหลักของการปฏิรูปที่ดิน

1. ปัญหาการเพิ่มขึ้นของครัวเรือนเกษตรกร
2. ปัญหาการเช่าที่ดินทำกิน
3. ปัญหาความยากจนและหนี้สินของเกษตรกร
4. การจัดสรรที่ดินทำกินของรัฐบาลมีจำกัด

รัฐบาลในอดีตที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในชนบทซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากที่สุดของประเทศ และเป็นกลุ่มที่ประสบปัญหาในการดำรงชีวิต เนื่องจากขาดโอกาสและขาดปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิต

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ที่ดำรงชีวิตอยู่ในชนบทและมีฐานะยากจน โดยคาดว่าประชาชนกว่าร้อยละ 27 ถึง 36 หรือประมาณ 11-13 ล้านคนของคนที่อาศัยในชนบทมีรายได้ต่ำกว่าระดับยากจนคือมีรายได้ต่ำกว่าเดือนละ 1,386 บาทต่อคน (โสภณทองปาน อ้างอิงใน Sussangkarn 1992:9) ดังตารางที่ปรากฏด้านล่าง ซึ่งรัฐบาลจำเป็นที่จะยกรายได้และความเป็นอยู่ของประชาชนที่เป็นเกษตรกรกลุ่มนี้ ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุด และถือว่าเป็นภาระสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นของความพยายามที่รัฐบาลต้องใช้กลไกต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาความยากจน

ตารางที่ 1.1 ช่องว่างความยากจน ความรุนแรงปัญหาความยากจน เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน ปี 2531-2549 ภาพรวมทั้งประเทศ

	2531	2533	2535	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549
ช่องว่างความยากจน	11.40	8.05	6.62	3.92	2.85	3.35	4.24	2.75	2.01	1.81
ความรุนแรงปัญหาความยากจน	4.30	2.82	2.23	1.22	0.85	0.99	1.30	0.81	0.56	0.53
เส้นความยากจน (บาท/คน/เดือน)	633	692	790	838	953	1,130	1,135	1,190	1,242	1,386
สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)	42.21	33.69	28.43	18.98	14.75	17.46	20.98	14.93	11.16	9.55
จำนวนคนจน (ล้านคน)	22.1	18.4	15.8	10.7	8.5	10.2	12.6	9.1	7.0	6.1
ประชากรทั่วประเทศ (ล้านคน)	52.4	54.5	55.6	56.6	57.6	58.7	59.9	61.2	62.9	63.4

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้ สศช.

ประเทศไทยได้พัฒนาประเทศภายใต้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504-2509) ฉบับที่ 2 (2510-2514) ฉบับที่ 3 (2515-2519) ซึ่งมุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในกลางแผนพัฒนาฉบับที่ 3 เป็นต้นมาประเทศไทยประสบปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ของประชาชน จึงมีแนวคิดในการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาความยากจนในแผนการพัฒนามับต่อ ๆมา แต่แผนพัฒนาฯ ที่เน้นการแก้ปัญหาความยากจน และมีการปฏิบัติอย่างแท้จริง เริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) หลังจากนั้นก็ไม่มีความสำเร็จจนเกิดปัญหาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) ที่ได้ข้อสรุปว่าเศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่

การกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งก็คือแผนพัฒนาที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นหลักนั่นเองอย่างไรก็ตามการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมและระบบสถาบันการเงิน เป็นผลทำให้นโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญก่อนนโยบายเน้นการกระตุ้นการฟื้นตัวของเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาหลัก

ในสมัยรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร สมัยแรก (พ.ศ.2544-2547) ได้มีแนวคิดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความยากจนหลายนโยบาย ได้แก่

1. พักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย 3 ปี เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร
2. ก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาทเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้แก่ประชาชน
3. จัดตั้งธนาคารประชาชนเพื่อกระจายการเข้าถึงแหล่งทุนให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย

นโยบายของรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร มีนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนหลายมาตรการด้วยกันหนึ่งในมาตรการเหล่านั้นคือการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกรและประชาชน จึงได้ประกาศนโยบายเพิ่มเติมคือนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ขาดแคลนเงินทุนสามารถที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น เพื่อนำเงินทุนไปใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และเกิดการจ้างงาน มีผู้ประกอบการรายใหม่ๆเกิดขึ้น

ต่อมาเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2546 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบแนวทางการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนโดยให้มีผลบังคับใช้อย่างเต็มระบบในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 ซึ่งนโยบายดังกล่าวรัฐบาลได้มอบหมายให้ส่วนราชการที่เป็นผู้ดูแลทรัพย์สินของรัฐ หรือกับสถาบันการเงินทั้งของรัฐบาลและเอกชนเพื่อให้ประชาชนได้นำทรัพย์สินหรือสิทธิต่าง ๆ นำมาเป็นหลักประกันสำหรับการกู้เงินจากสถาบันการเงินได้

ในช่วงแรกของโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน สถาบันการเงินของเอกชนไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดความเสียหายในการดำเนินงาน รัฐบาลจึงมอบหมายให้ส่วนราชการที่กำกับดูแลทรัพย์สินที่จะเข้าโครงการหรือกับสถาบันการเงินของรัฐ ในการดำเนินการตามโครงการ โดยมอบหมายให้ ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย ธนาคารอาคารสงเคราะห์ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) หาแนวทางช่วยเหลือ

ประชาชนได้มีโอกาสใช้ทรัพย์สินต่างๆ ที่มีอยู่นำมาเป็นทุนหรือเป็นหลักประกันเงินกู้ เพื่อนำเงินมาใช้ในการประกอบอาชีพ, ขยายการลงทุน

ในส่วนของเกษตรกรรัฐบาลได้มอบหมายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.)ได้ประสานงานกับส่วนราชการที่ดูแลทรัพย์สินประเภทที่ดินของรัฐเพื่อให้เกษตรกรนำสิทธิการทำประโยชน์มาเป็นหลักประกันเงินกู้

1. ธกส.ร่วมกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ให้สิทธิแก่ผู้มีสิทธิเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.4-28 ,ส.ป.ก.4-01) นำมาเป็นหลักประกันเงินกู้
2. ธกส.ร่วมกับกรมส่งเสริมสหกรณ์ให้สิทธิแก่ผู้ที่มีหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมสหกรณ์ (ก.ส.น.3) นำมาเป็นหลักประกันเงินกู้
3. ธกส.ร่วมกับกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ให้สิทธิแก่ผู้ถือหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ(น.ค.1) นำมาเป็นหลักประกันการกู้เงิน
4. ธกส.ร่วมกับกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชให้สิทธิแก่ผู้เช่าพื้นที่จำหน่ายสินค้า และบริการของกรมอุทยานแห่งชาติมาเป็นหลักประกันการกู้เงิน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.)ได้ร่วมกับส่วนราชการ โดยเฉพาะสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ให้เกษตรกรที่มีเอกสารแสดงสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (ส.ป.ก.4-01) ได้นำมาเป็นหลักประกันเงินกู้เพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพเป็นจำนวนมากกว่า 2,003 ล้านบาท เงินกู้ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ระยะยาวที่มีอายุการชำระหนี้คืนมากกว่า 5 ปี

ต่อมาในสมัยรัฐบาล พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2549 ให้ยกเลิกสำนักงานแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม 2550 โดยให้องค์กรดังกล่าวหมดอายุการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2550 และให้สถาบันการเงินที่ดำเนินโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนอยู่นั้นประสานกับส่วนราชการที่กำกับดูแลที่ดินของรัฐที่เกษตรกรได้นำมาเป็นหลักประกันเงินกู้เอง ทำให้สถาบันการเงินได้ให้ความสำคัญต่อโครงการดังกล่าวน้อยลง ประกอบกับธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้สถาบันการเงินใช้ระบบบัญชีใหม่ตามมาตรฐานบัญชีระหว่างประเทศซึ่งทำให้สถาบันการเงินต้องมีภาระในการกันสำรองตามกฎหมายเพิ่มขึ้นส่งผลให้โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนได้รับความร่วมมือจากสถาบันการเงินลดน้อยลงอย่างมาก ดังนั้นการที่รัฐบาลจะนำนโยบายหรือการกำหนดโครงการต่างๆที่นำมาใช้ในการ

บริหารประเทศจะต้องคำนึงถึงความมั่นคงยั่งยืนของโครงการ ที่ปรากฏให้เห็นกันอยู่เสมอว่า โครงการที่มากับการเมืองก็มักจะไปพร้อมกับการเมืองแต่สิ่งมีส่วนงานที่เกี่ยวข้องได้รับคือการต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้ากับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.) ก็ดำเนินโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนต่อไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนว่ามีการเปลี่ยนแปลงรายได้เป็นอย่างไร เงินทุนที่ได้รับก่อให้เกิดผลผลิตหรือเพิ่มรายได้มากน้อยเพียงใด การศึกษานี้น่าจะเกิดประโยชน์ต่อรัฐบาลที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความยากจน เกิดประโยชน์ต่อสถาบันการเงินที่ให้เงินกู้ และเกิดประโยชน์แก่เกษตรกรที่จะได้รู้ถึงการลงทุน และผลตอบแทนที่ได้รับจะคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 1.2 เส้นความยากจน ตัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน จำแนกตามภาคและจังหวัด ปี 2531-2549

ภาค	จังหวัด	เส้นความยากจน (บาท/คน/เดือน)			
		2543	2545	2547	2549
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	นครราชสีมา	1,016	1,049	1,078	1,254
	บุรีรัมย์	980	1,041	1,065	1,215
	สุรินทร์	983	1,038	1,057	1,233
	ศรีสะเกษ	988	1,031	1,081	1,209
	อุบลราชธานี	992	1,014	1,061	1,218
	ยโสธร	980	1,052	1,069	1,250
	ชัยภูมิ	1,019	1,031	1,077	1,256
	อำนาจเจริญ	990	1,019	1,079	1,216
	หนองบัวลำภู	986	1,024	1,074	1,225
	ขอนแก่น	1,019	1,058	1,108	1,293
	อุดรธานี	972	1,043	1,085	1,238
	เลย	981	1,044	1,088	1,217
	หนองคาย	988	1,038	1,089	1,248
	มหาสารคาม	976	1,028	1,062	1,251
	ร้อยเอ็ด	1,003	1,032	1,077	1,247
	กาฬสินธุ์	996	1,043	1,102	1,250

	สกจนคร	969	1,023	1,064	1,240
	นครพนม	980	1,026	1,069	1,243
	มุกดาหาร	981	1,025	1,070	1,245

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้ สศช.

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากกว่า 1.7 ล้านคนมีพื้นที่ครอบคลุม 25 อำเภอ พื้นที่เกษตรกรรมบางส่วนอยู่ในพื้นที่ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีประชากรที่เป็นรายเล็กและมีรายได้ต่ำกว่าระดับความยากจนจำนวนมาก

ตารางที่ 1.3 จำนวนหมู่บ้านที่มีครัวเรือนยากจนจริงๆ และจำนวนครัวเรือนที่ยากจนจริงๆ จำแนกตามอำเภอ พ.ศ. 2547

ลำดับที่	อำเภอ / กิ่งอำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน		จำนวนครัวเรือนที่ยากจนจริงๆ
		ทั้งสิ้น	ที่มีครัวเรือนยากจนจริงๆ	
1	เมืองอุบลราชธานี	149	57	476
2	ศรีเมืองใหม่	115	74	525
3	โขงเจียม	48	29	186
4	เขื่องใน	176	77	361
5	เขมราฐ	113	78	467
6	เดชอุดม	216	148	1,106
7	นาจะหลวย	65	51	332
8	น้ำยืน	91	49	714
9	บุญศรี	107	64	499
10	ตระการพืชผล	225	102	477
11	กุดข้าวปุ้น	67	41	122

12	ม่วงสามสิบ	158	75	397
13	วารินชำราบ	187	89	582
14	พิบูลมังสาหาร	171	116	720
15	ตาลชุม	55	14	37
16	โพธิ์ไทร	69	44	151
17	ลำโรง	108	52	217
18	คอนมคมแดง	47	18	56
19	สิรินธร	71	69	765
20	ทุ่งศรีอุดม	52	33	198
21	นาเยี่ย	34	29	98
22	นาตาล	62	28	123
23	เหล่าเสือโก้ก	53	22	99
24	สว่างวีระวงศ์	53	34	99
25	น้ำขุ่น	51	40	381
รวม		2,543	1,433	9,188

ที่มา : การจัดทำข้อมูลสถิติเพื่อการพัฒนา อบต. 2547 จังหวัดอุบลราชธานี

จากตารางจะเห็นได้ว่ามีจำนวนครัวเรือนที่ยากจนมากถึง 9,188 ครัวเรือนกระจายอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ 1,433 หมู่บ้านในปี พ.ศ. 2547

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรหลังจากเข้าร่วม โครงการแปลงสินทรัพย์ เป็นทุน
2. เพื่อศึกษาการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสามารถเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

1.3 วิธีการศึกษา

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีตั้งไว้ข้างต้น การศึกษาจึงเห็นวิธีการวิเคราะห์วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยวิธีการพรรณนา (Descriptive Method) ได้แก่การใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ตารางแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงรายได้หลังจากได้รับเงินทุนจากการเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ **ข้อมูลทุติยภูมิ**ในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน อาศัยข้อมูลจากส่วนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยข้อมูลรายชื่อเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจาก สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดอุบลราชธานี ข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ข้อมูลข้อตกลงระหว่างส่วนงานในโครงการจากสำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และข้อมูลจากการศึกษางานวิจัยวรรณกรรมและรายงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเฉพาะผู้ที่ได้รับสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี ที่มีหนี้เงินกู้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (ปีบัญชี 2550)

1.6 สมมติฐานในการศึกษา

1. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนทำให้เกษตรกรสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้น
2. โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรกร

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เกษตรกร หมายถึง บุคคลที่มีอาชีพทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำนาเกลือ ทำประมง เลี้ยงสัตว์รวมทั้งผู้ที่ได้รับเอกสารแสดงสิทธิการทำประโยชน์ในที่ดิน สปก.
2. เงินกู้ หมายถึง เงินกู้ที่ ธกส. ให้เกษตรกรกู้ไปเป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุน โดยมีกำหนดชำระคืนตามสัญญา
3. รายได้การเกษตร หมายถึง รายได้ที่เป็นเงินสดจากการขายผลผลิตทางการเกษตรทุกชนิดในระยะเวลา 1 ปี
4. รายได้นอกภาคเกษตร หมายถึง รายได้ที่เป็นเงินสดที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากการขายผลผลิตทางการเกษตร
5. หนี้ค้างชำระ หมายถึง หนี้เงินกู้ที่เกษตรกรกู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือค่าลงทุนและไม่สามารถส่งชำระทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยตามกำหนดระยะเวลาในสัญญา
6. รายจ่ายการเกษตร หมายถึง รายจ่ายที่เป็นเงินสดที่ใช้ในการผลิตผลผลิตทางการเกษตร
7. รายจ่ายนอกภาคเกษตร หมายถึง รายจ่ายอื่นๆในครัวเรือน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภค ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ค่าเล่าเรียนบุตร และค่าใช้จ่ายอื่นที่นอกเหนือจากการเกษตร

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรที่ได้รับเงินกู้จากการเข้าร่วมโครงการแปลงสิทธิ์เป็นทุน
2. ทำให้ทราบว่า การเข้าถึงแหล่งเงินทุนทำให้เกษตรกรสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้น

ถ้าเราสามารถพิสูจน์ได้ว่าการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกรสามารถทำให้เกษตรกรนำเงินที่ได้รับจากโครงการ ไปใช้ประโยชน์ในการลงทุนประกอบอาชีพตามที่ตกลงไว้แล้วทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคงเพิ่มขึ้นก็จะสามารถสรุปได้ว่าโครงการนี้มีประโยชน์กับเกษตรกรที่ยากจน

1.9 แนวคิดในการศึกษา

จากทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์เมื่อบุคคลภายในประเทศมีทุนเพิ่มขึ้นแล้วจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เมื่อเกษตรกรมีทุนเพิ่มขึ้นจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

เนื่องจากการศึกษารั้งนี้จะศึกษากรณีของเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเมื่อเกษตรกรมีทุนเพิ่มขึ้นแล้วเกษตรกรนำเงินทุนไปใช้ตามวัตถุประสงค์ก็จะส่งผลให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีและแนวคิด

2.1.1. ทฤษฎีความเจริญเติบโตอย่างสมดุล (Balanced Growth Theory)

หมายถึง การลงทุนพร้อม ๆ กันหลาย ๆ ด้านให้มีความสอดคล้องสนับสนุนกัน ทั้งในด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม สินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าประเภททุน สินค้าเข้าและสินค้าออก อุปสงค์และอุปทานของระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานด้วย

ผู้มีแนวคิดทางด้านนี้ ได้แก่ แรกนา เนอร์คเซ (Ragnar) กล่าวว่า “การลงทุนจะต้องกระทำขึ้นในทุกส่วนของระบบเศรษฐกิจโดยพร้อมเพรียงกันเพื่อขจัดปัญหาตลาดที่มีขนาดเล็ก เนอร์คเซ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบสมดุล ทั้งนี้ เพราะว่าประเทศด้อยพัฒนาที่จะทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยอาศัยความต้องการจากภายนอกประเทศในการซื้อสินค้า พื้นฐานนั้นเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน ดังนั้น การส่งสินค้าออกไปขายในตลาดระหว่างประเทศจึงไม่สามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาดังกล่าวได้ แต่ต้องไม่หมายถึงประเทศด้อยพัฒนาทั้งหมด บางประเทศอาจอยู่ในข่ายยกเว้น เช่น อุเวต และอิรัก เป็นต้น อย่างไรก็ตาม งานสำคัญที่ต้องทำ ก็คือ การเพิ่มผลผลิตเพื่อขายทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดที่อื่น ๆ ด้วย เพราะตลาดภายในแคบและคนไม่มีอำนาจการซื้อ ทั้งยังไม่เป็นระบบตลาดที่สมบูรณ์เหมือนประเทศที่พัฒนาแล้วด้วย ดังนั้น การแก้ปัญหา คือ ต้องทำการลงทุนแบบสมดุล คือ มีการอุตสาหกรรมหลาย ๆ ด้าน คนก็จะ ได้งานทำมากขึ้น สามารถผลิตได้เพิ่มขึ้น มีเงินลงทุนมากขึ้น ปรับปรุงเทคนิคให้ก้าวหน้าได้ อำนาจการซื้อของคนสูงขึ้น โดยวิธีการดังกล่าว การผลิตและการซื้อสินค้าต่าง ๆ กันจะสนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกันอันเป็นการขยายตลาดให้กว้างขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมก็จะเป็นไปได้และทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น เช่น ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า และโทรทัศน ที่สำคัญยิ่งคือความสามารถในการออมทรัพย์ของประชากร ดังนั้น การที่จะมีโครงการพัฒนาและดำเนินการให้โครงการเป็นไปได้นั้น จำเป็นที่ต้องใช้ทุนอย่างมากภายในตอนต้นเพื่อผลักดันเข้าสู่กระบวนการพัฒนา เปรียบเทียบกับการถ่วงขึ้นจากพื้นดินของเครื่องบินที่ต้องใช้ความเร็วและพลังงานอย่างมาก และจะต้องทำเป็นแผนงานการลงทุนที่มีความครอบคลุม (comprehensive

investment program) โดยจะต้องมีโครงสร้างพื้นฐานให้ครบถ้วนพอเพียงไว้รองรับการลงทุนดังกล่าวด้วย และทุนที่ใช้คงต้องได้มาจากต่างประเทศ ส่วนแรงงานนั้นได้จากภายในประเทศ

อย่างไรก็ตาม การนำเอาแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในประเทศกำลังพัฒนาอาจมีปัญหาบางประการที่สำคัญ คือ ประเทศเหล่านี้มีทรัพยากรไม่พอเพียงที่จะใช้ในการพัฒนาหลาย ๆ ด้าน หรือทุกด้านดังกล่าว ทางออกที่หลากหลาย ๆ ประเทศทำกัน ก็คือ การแสวงหาทรัพยากรเพื่อใช้ในการพัฒนาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศที่พัฒนาแล้ว และส่วนมากจะเป็นการกู้เงินเมื่อกู้มามาก ความสามารถในการใช้หนี้มีน้อยก็อาจทำให้เป็นปัญหาระยะยาวได้ ในด้านการจัดการเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนักในการที่จะพัฒนาให้ทุกด้านไปด้วยกันได้อย่างสอดคล้องต้องกัน ทั้งนี้จะต้องทำให้ส่วนประกอบทุกอย่างเปลี่ยนแปลงและดำเนินไปให้ถูกต้องสอดคล้องทั้งด้านสถานที่ เวลา ปริมาณ และคุณภาพ มีการจัดการและการควบคุมที่ดีมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับการลงทุน และการดำเนินการต่าง ๆ ในเรื่องการลงทุนตามแบบสมดุลนี้

2.1.2. ทฤษฎีการสะสมทุน(Capital Accumulation)

ทฤษฎีการสะสมทุนหรือทฤษฎีการลงทุนในลักษณะนี้ เป็นไปตามตัวแบบความเจริญเติบโต ฮาร์รอด-โดมาร์ (Harrod-Domar Growth Model) ซึ่งมีแนวความคิดที่สำคัญ คือ

2.2.1. การลงทุนจะเพิ่มขึ้น เมื่อประเทศมีการออมสูงขึ้น

2.2.2 การลงทุนเท่ากับการออมและเป็นเงื่อนไขให้เกิดความเจริญเติบโต

2.2.3. อัตราการออมจะเป็นปฏิภาคโดยตรงกับอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

และเป็นปฏิภาคผกผันกับอัตราส่วนระหว่างทุนกับผลผลิตที่ใช้ในการผลิตต่อหน่วย

2.2.4. การลงทุนจะทำให้เกิดการผลิตสูงขึ้นซึ่งเป็นผลทางด้านการมีสิ่งของ เครื่องใช้ สินค้าและบริการมากตามไปด้วย

2.2.5 การลงทุนทำให้คนมีรายได้ และมีความต้องการที่จะบริโภคและอุปโภค รวมทั้งทำให้มีการลงทุนต่อไปอีกด้วย

2.2.6. การลงทุนตามแนวความคิดดังกล่าวนี้ ถือว่า ระบบเศรษฐกิจมีเพียงสาขาเดียว มีการจ้างงานเต็มที่ ไม่มีการเสื่อมราคาของทุน และไม่มีการค้าขายระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของผลผลิต ปัจจัยการผลิตและประสิทธิภาพของการผลิต ข้อสมมติฐานของ โดมาร์ มีดังนี้

1.ระบบเศรษฐกิจมีเพียงสาขาเดียว (single sector)

2.ไม่มีการเสื่อมราคาของทุน

3.ไม่มีการค้าขายระหว่างประเทศ

4.มีการจ้างงานเต็มที่

2.1.3. ทฤษฎีความเจริญเติบโตของ มหาอุโนบิส (Mahalunobis)

ซึ่งเชื่อเหมือนกับ ฮาร์รอด-โคมาร์ คือ “การลงทุนจะเพิ่มขึ้นได้เมื่อประเทศมีอัตราการออมสูงขึ้น และการส่งออกที่เพิ่มขึ้นนี้จะมีผลทำให้ระดับรายได้ประชาชาติและการบริโภคสูงขึ้นด้วย”

ทฤษฎีนี้พิจารณาถึงระบบเศรษฐกิจ 2 สาขาหลัก คือ

- 1.สาขาที่ผลิตปัจจัยประเภททุน
- 2.สาขาที่ผลิตสินค้าเพื่อการบริโภค

ทฤษฎีนี้เน้นการผลิตปัจจัยประเภททุนมาก

2.1.4 ทฤษฎีแรงผลักดันสำหรับการพัฒนา (Big Push) ของ Rosenstein – Roden

ได้เสนอว่าสำหรับประเทศด้อยพัฒนานั้น การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องใช้ทุนขนาดใหญ่ ในตอนเริ่มแรก เพื่อผลักดันให้เข้าสู่กระบวนการพัฒนา เพราะไม่เช่นนั้นก็อาจไม่เพียงพอที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ซึ่งมีอยู่ในประเทศด้อยพัฒนาได้ จึงมีการลงทุนโดยการกู้ยืมเงินระหว่างประเทศเพื่อการลงทุนขนาดใหญ่ในด้านพัฒนาอุตสาหกรรมหลายๆด้านพร้อมกัน เพื่อได้พึ่งพาอาศัยการใช้ทุนประเภทสาธารณูปโภครวมกัน โรเซนสแตน โรด็น นอกจากสนับสนุนการพัฒนาแบบผลักดันแล้ว ยังเห็นว่า การลงทุนหลาย ๆ ด้านอย่างพร้อมเพรียงกันนี้จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นแผ่กระจายไปทุกสาขาในระบบเศรษฐกิจ มีผลผลิตเพิ่มขึ้นและมีความต้องการในสินค้าต่าง ๆ ด้วย โรด็น ได้เสนอทฤษฎีแรงผลักดันสำหรับการพัฒนา โดยอธิบายเหตุผลว่าประเทศด้อยพัฒนานั้นมีปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนามากมายหลายอย่าง กล่าวคือ การขาดแคลนนักลงทุนที่มีความสามารถ ขาดแคลนทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการลงทุน รวมทั้งขาดแคลน

2.1.5 ทฤษฎีการพัฒนาแบบไม่สมดุล (Unbalanced Growth)

เนื่องจากข้อบกพร่องของทฤษฎีการพัฒนาแบบมีดุลยภาพ เฮิร์ชแมน Hirschman(1957) จึงได้เสนอทฤษฎีของการพัฒนาซึ่งมีข้อเสนอในทางตรงกันข้าม คือ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้อยพัฒนานั้น ควรเริ่มจากการลงทุนพัฒนานานาใหญ่ ในสาขาเศรษฐศาสตร์หรือสาขานำ การพัฒนาในสาขาอื่น เช่น การสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนา รัฐบาลควรลงทุนพัฒนาในสาขาใดจะต้องคำนึงถึงผลในการชักนำให้เกิดอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการอื่นๆ ตามมา เช่น อุตสาหกรรมประเภทผลิตสินค้าสำเร็จรูป โดยอาจใช้วัตถุดิบหรือชิ้นส่วนจากต่างประเทศ

2.1.6 ชูลท์ (T.W.Schultz)

กล่าวว่า ทักษะและความรู้ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์จัดว่าเป็นทุนรูปหนึ่ง และมีความสำคัญต่อกระบวนการในการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกับทุนในรูปอื่นๆ การลงทุนทางด้านการศึกษาจึงเป็นการลงทุนเพื่อสร้างสมทุนมนุษย์ ซึ่งช่วยทำให้มนุษย์ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (อ้างในเทียนฉาย กิระนันท์ 2530 :44)

2.1.7 พอล แซมมวลสัน (Paul A. Samuelson)

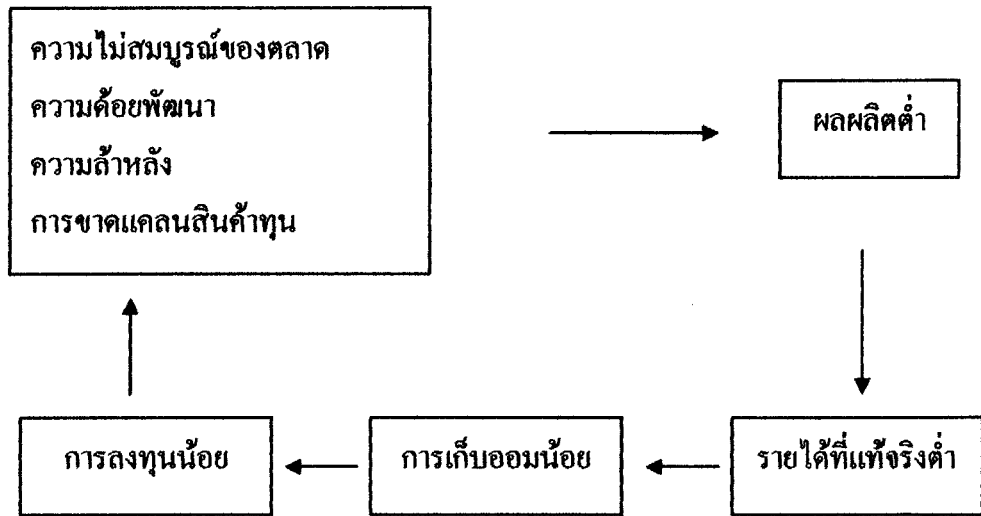
ให้ความเห็นว่า สำหรับประเทศกำลังพัฒนาเนื่องจากคนที่มีการศึกษาย่อมสามารถทำงานให้เกิดผลผลิตได้มากกว่าคนที่ไม่มีการศึกษา ดังนั้นควรจัดงบประมาณให้แก่การศึกษาและโครงการต่างๆ ที่มุ่งหมายลดความไม่รู้หนังสือทุกอย่างให้มากขึ้น การจัดการศึกษาก็ไม่ควรมุ่งเพียงเพื่อให้อ่านออกเขียนได้เท่านั้น แต่จะต้องอบรมในด้าน การเกษตรและอุตสาหกรรมให้แก่พลเมืองด้วย ควรส่งคนที่มีสติปัญญาดีไปศึกษาในต่างประเทศทางด้านวิศวกรรมศาสตร์และทางธุรกิจให้มาก เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือปรับปรุงทรัพยากรให้ดีขึ้น และส่งผลกระทบต่อความจำเป็นของเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจนั้นโดยตรง

2.1.8 ตามแนวคิดของ Gerald M.Meier และ Robert E.Baldwin

เกี่ยวกับการสะสมทุน (Capital accumulation) การสะสมทุนเป็นปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ ในการสะสมทุนนี้จำเป็นต้องมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเอง 3 ประการคือ

- 1) การมีขนาดของการออมที่แท้จริงเพิ่มขึ้นเพื่อว่าบรรดาทรัพยากรทั้งหลายนอกจากจะถูกนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคแล้ว ยังสามารถนำส่วนที่เหลือไปใช้เพื่อการอื่นได้อีก
- 2) กลไกด้านสินเชื่อและการคลังเพื่อว่าผู้ลงทุนสามารถจัดหาทุนมาใช้ในการพัฒนาทรัพยากรได้
- 3) ลักษณะของการลงทุนเองเพื่อว่าทรัพยากรต่างๆ จะถูกนำมาใช้ในการผลิตสินค้าทุนมากขึ้น

การสะสมทุนในประเทศที่กำลังพัฒนากระทำได้อย่าง ทั้งนี้เนื่องจากประเทศเหล่านี้ประสบกับปัญหา “ วัฏจักรแห่งความยากจน ” ซึ่งทำให้ระดับการพัฒนาต่ำ วัฏจักรแห่งความยากจนนี้มีทั้งวัฏจักรแห่งความยากจนเบื้องต้น ดังนี้

ภาพแสดงวัฏจักรแห่งความยากจนเบื้องต้น

2.1.9 ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจของ อาร์เธอ หลุยส์ (Arthur Luis)

หลุยส์ แบ่งภาคการผลิตออกเป็น 2 ภาค คือ ภาคการผลิตนายทุนและภาคการผลิตเพื่อยังชีพ โดยที่ภาคการผลิตเพื่อยังชีพเป็นภาคที่มีแรงงานทำงานอยู่จำนวนมากและไม่จำกัด และสาขานั้นเป็นสาขาที่ยากจน กลไกของการพัฒนาจึงต้องพยายามให้สาขาการผลิตนายทุนขยายตัว เพื่อจะรับแรงงานส่วนเกินจากภาคการผลิตเพื่อยังชีพมาใช้ เมื่อแรงงานส่วนเกินเข้ามาทำงานก็จะทำให้มีรายได้สูงขึ้น และเศรษฐกิจโดยส่วนรวมก็จะขยายตัว

2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลพื้นฐาน

มัลลี วัชรานนท์ (2529:36) ได้ศึกษาเรื่องการกู้หรือไม่กู้ยืมหรือไม่กู้ยืมเงินของเกษตรกรและแหล่งเงินกู้ พบว่า การกู้ยืมเงินของเกษตรกรในช่วงก่อนการปฏิรูปที่ดินและในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นว่า มีเกษตรกรกู้ยืมเงินเพิ่มขึ้น สำหรับเกษตรกรที่กู้ยืมเงินนั้น ส่วนมากจะกู้จาก ธ.ก.ส. รองลงมากู้ยืมจากพ่อค้า นายทุน แหล่งที่เกษตรกรกู้ยืมเงินน้อยที่สุดคือ กลุ่มเกษตรกรและ สปก. แสดงว่าหลังจากการปฏิรูปที่ดินแล้ว เกษตรกรที่กู้เงินมีจำนวนมากขึ้นกว่าก่อนปฏิรูปที่ดิน แหล่งเงินเชื่อส่วนใหญ่คือ ธ.ก.ส. รองลงมาคือพ่อค้า นายทุน เช่นเดียวกัน แต่ เกษตรกรที่กู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่า และมีบางส่วนได้กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ปฏิรูปที่ดิน และ ส.

ป.ก. ซึ่งเป็นแหล่งสินเชื่อที่เพิ่งมีขึ้นหลังจากการปฏิรูปที่ดิน จะเห็นได้ว่าหลังจากการปฏิรูปที่ดินแล้ว เกษตรกรส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจากแหล่งสินเชื่อของรัฐมากขึ้น

มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2549:48) ได้ทำการวิจัยเพื่อรายงานประเมินผลการดำเนินงานการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตปฏิรูปที่ดิน ปี พ.ศ.2547 โดยการสำรวจข้อมูลด้านการกู้ยืมเงินจากทุกๆ แหล่งเงินกู้ของเกษตรกร ในปี 2547-2548 พบว่า เกษตรกรในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ภาคส่วนใหญ่เป็นบุคคลมีหนี้สิน ส่วนน้อยที่ไม่ได้ยื่นกู้ยืมเงิน โดยที่แหล่งเงินกู้ของ เกษตรกรมีหลายแหล่งด้วยกัน แหล่งเงินกู้กันมากที่สุด คือ ธ.ก.ส. ซึ่งปริมาณเงินกู้จากที่นี่มีสัดส่วนปานกลางถึงสูงสุด ของปริมาณเงินกู้ทั้งหมด รองลงมาคือกองทุน สปก. และกองทุนเงินล้าน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีแหล่งเงินกู้อื่นๆ แต่ก็เป็นส่วนน้อยที่เกษตรกรจะกู้ยืม ได้แก่ กองทุนต่างๆ สหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์ พ่อค้า ญาติพี่น้อง ผลสำรวจยังทำให้ทราบเพิ่มเติมว่าทุกภาค เกษตรกร1ครบครัว ได้กู้ยืมของเกษตรกรโดยเฉลี่ยประมาณ 34,000 – 77,000 บาทต่อครัวเรือน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวงเงินกู้ยืมต่ำกว่าภาคอื่นๆ ในขณะที่เกษตรกรในภาคใต้มีวงเงินกู้ยืมสูงสุด

เนติวิช ศิริพาณิชย์ (2521:56-60) ได้ศึกษาความคาดหวังของ เกษตรกรต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตำบลทองหลาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก พบว่าเกษตรกรส่วนมากมีปัญหาการประกอบอาชีพ โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ขาดเงินทุน ที่ดินไม่พอทำกิน ราคาผลผลิตต่ำ การจำหน่ายผลผลิตไม่สะดวก ปัญหาดอกเบี้ยที่ต้องไปกู้พ่อค้าคนกลาง คินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเป็นกรด อัตราการเช่าที่ดิน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความคิดสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปที่ดิน และส่วนใหญ่คาดหวังสภาพชีวิตความเป็นอยู่ด้านด้านการบริการต่างๆของรัฐจะดีกว่าเดิม หลังจากที่ได้รับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สมพร อิศวิลานนท์ และเชษรัต สุขกำเนิด (2541) ผลการศึกษาพบว่าความยากจนของครัวเรือนเกษตรกรมีประมาณหนึ่งในห้า ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด โดยพบว่าครัวเรือนที่ยากจนที่สุดเป็นกลุ่มครัวเรือนที่ถือครองที่ดินขนาดเล็ก ขาดการศึกษา ประกอบอาชีพทำนาในพื้นที่น่าน้ำฝน และพบว่ารายได้ของครัวเรือนเกษตรกรในประเทศไทยจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะที่สำคัญได้แก่ การถือครองที่ดิน ข้อจำกัดของทรัพยากรน้ำ และในการแก้ไขปัญหาคความยากจนหรือการทำให้รายได้ของเกษตรกรขนาดเล็กเพิ่มขึ้นควรพัฒนาเกษตรกร ไปสู่การประกอบกิจการผลิตพืชหลายๆ อย่าง โดยมีแหล่งน้ำในฟาร์มของตนเอง สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรน้ำและจัดการน้ำในไร่นา ตลอดจนการปรับปรุงศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในครัวเรือนเพื่อการพัฒนาตนเองและกิจกรรม การผลิตครัวเรือน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

รศ.ดร.อรพรรณ ณ บางช้าง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2548:29-33) โครงการจัดทำรายงานความเหมาะสมสินทรัพย์เพื่อการแปลงเป็นทุน ภายใต้โครงการจัดทำบัญชีบุคคลแห่งชาติ เพื่อศึกษาความมั่นคงของชาติ ได้ศึกษาการบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของรัฐบาล สิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการควบคู่กับการขยายขอบเขตของสินทรัพย์ที่จะเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน คือ การวางกระบวนการแก้ไขปัญหาและระงับข้อพิพาทนอกศาล (Clearing House) ในกรณีที่ถูกหนีไม่ชำระหนี้ตามกำหนด และควรมีการทำแผนการใช้ที่ดินชาติ เนื่องจากมีการใช้ที่ดินอย่างไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม รัฐบาลต้องมีการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน (Zoning) การคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตรการทางภาษีเพื่อจำกัดหรือจูงใจในอนาคตหากมีปริมาณและความหลากหลายของสินทรัพย์ยังเพิ่มขึ้น ควรเตรียมการพัฒนาตลาดของสินทรัพย์ค้อยสิทธิ เพื่อให้การจัดการหนี้สินและสินทรัพย์เหล่านี้ โดยเฉพาะที่ดินมีความคล่องตัวและได้รับการยอมรับมากขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนทั้งระบบ

อิสรากรณ์ ชัยภุณา(2549) ได้เสนอบทความเศรษฐกิจการเกษตรเรื่องการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนว่า การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศไทยโดยเฉพาะเกษตรกรนั้น ต้องมีการศึกษาปัญหาที่เกษตรกรประสบแล้วจัดทำเป็นโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาตั้งแต่การจัดการทรัพยากรดินและน้ำ โดยยึดหลักปรัชญาการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน ก่อนแล้วจึงไปสู่การสร้างโอกาสด้วยทุนและตลาด โดยไม่ลืมที่จะพัฒนาองค์ความรู้ที่จะช่วยให้เกษตรกรมีการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป ในการจัดการด้านทุนนั้น จะต้องมีการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอย่างเร่งด่วน เริ่มจากการโอนหนี้ในระบบให้เข้ามาอยู่ในความดูแลและของ ธ.ก.ส. โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งมีโครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกร มีความสามารถในการทำการเกษตรต่อไป เมื่อมีการผ่อนคลายเป็นเรื่องหนี้สินที่เป็นปัญหาแก่เกษตรกรแล้ว จะมีการหาแหล่งทุนให้เกษตรกรได้เข้าถึงมากขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพเพิ่มโอกาสให้เกษตรกรมากขึ้น ดังนั้นนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจึงเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ยากไร้เข้าถึงแหล่งทุนในระบบมากขึ้น สามารถใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่มีอยู่ในการพัฒนาอาชีพต่อไป

พรณี สามนเสน(2548:69) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรชาวสวนยางต่อโครงการแปลงสวนยางเป็นทุน ในด้านนโยบายพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อโครงการแปลงสวนยางเป็นทุนในด้านนโยบายซึ่งมีความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างสูง แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ในเรื่องวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรอย่างแท้จริง กลุ่มตัวอย่างมี

ความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด รองลงมากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าโครงการแปลงสวนยางเป็น
 ทุนเป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และโครงการมุ่งเน้นให้เกษตรกร
 ชาวสวนยางพาราทราบว่าโครงการแปลงสวนยางเป็นทุนเป็นโครงการที่ตอบสนองนโยบายแปลง
 สินทรัพย์เป็นทุน โดยต้องช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยางที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นกรรมสิทธิ์ของ
 ตนเอง ให้มีเอกสารสิทธิ์และใช้เป็นหลักประกันเงินกู้กับสถาบันการเงิน เพื่อเกษตรกรชาวสวนยาง
 เหล่านั้นจะได้มีทุนในการพัฒนาการปลูกยางของคนต่อไป ดังนั้น ในเรื่องนโยบายดังกล่าวยังไม่ได้
 มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เท่าที่ควร จึงเป็นเหตุให้ความคิดเห็นในด้านนโยบายมีค่าเฉลี่ย
 น้อยกว่าด้านอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมของด้านนโยบายยังม
 ความเห็นด้วยอยู่ในระดับที่มาก แสดงว่าเกษตรกรชาวสวนยางเห็นด้วยกับโครงการแปลงสวนยาง
 เป็นทุนในด้านนโยบายอย่างชัดเจน

ศักดิ์ศิริ รูปวงศ์ (2548) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลง
 สินทรัพย์เป็นทุนของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเพื่อเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน
 สองในสาม ขึ้นู้เงินมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 47.20 ปี เกือบทั้งหมดมีสถานะภาพ
 สมรส ส่วนมากมีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.84 คน มีรายได้เฉลี่ย
 105,038.00 บาทต่อปี และเกือบทั้งหมดมีหนี้สิน แหล่งหนี้สินคือ ธ.ก.ส. จำนวนที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ
 ส.ป.ก.4-01 เฉลี่ย 28.14 ไร่ เกษตรกรมากกว่าครึ่งปลูกข้าวโพด เกษตรกรเกือบครึ่งหนึ่งเลี้ยงโคนม
 เกษตรกรมากกว่าสองในสามเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และเกษตรกรมากกว่าสองในสามได้รับ
 ข้อมูลข่าวสารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจากเจ้าหน้าที่ เกษตรกรทั้งสองกลุ่มเห็นด้วยกับการแปลง
 สินทรัพย์เป็นทุนทั้งในด้านนโยบายและการดำเนินการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตปฏิรูปที่ดิน
 และมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ทำให้การ
 จัดระบบเอกสารสิทธิมีความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงิน การแปลงสินทรัพย์เป็น
 ทุนทำให้เอกสารสิทธิ ส.ป.ก.4-01 มีความถูกต้องเชื่อถือได้ เกษตรกรที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม
 โครงการต้องขึ้นทะเบียนเกษตรกร และเกษตรกรทั้งสองกลุ่มที่มีปัญหาเกี่ยวกับการออกเอกสาร
 สิทธิ ส.ป.ก.4-01 การประเมินสินทรัพย์เบื้องต้น การประชาสัมพันธ์ การขึ้นทะเบียนเกษตรกร การ
 พัฒนาศักยภาพการเกษตรและการติดต่อสถาบันการเงิน

บทที่ 3

แนวคิดแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

แนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต (Hernando De Soto) นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นประธานสถาบันเพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตย (The Institute for Liberty and Democracy : ILD) มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงลิมา ประเทศเปรู นายเฮอร์นันโด เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยนิตยสาร TIME ฉบับเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2542 ได้ยกย่องให้เป็น 1 ใน 5 ของนักนวัตกรรมดีเด่นในแถบลาติน อเมริกา และยังได้รับรางวัล The Milton Friedman Prize for Advancing Liberty ประจำปี 2547 ซึ่งจะมอบให้แก่บุคคลผู้มีผลงานในการอำนวยความสะดวกให้มวลมนุษยชาติมีเสรีภาพเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ดำรงตำแหน่งเป็นประธานของสถาบัน ILD แล้ว นายเดอ โซโต ยังเป็นที่ปรึกษาส่วนตัวของ นายอัลแบร์โต ฟุจิโมริ (Alberto Fujimori) ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งเปรู นายเดอ โซโต เป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันแนวความคิดสมัยใหม่เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศเปรู โดยสาเหตุความยากจนเกิดจากประชาชนขาดกรรมสิทธิในทรัพย์สินอย่างเป็นทางการ (Formal Property Rights) มีแต่ทุนที่ตายแล้ว (Dead Capital) คือเป็นเจ้าของทรัพย์สินจำนวนมาก แต่มิได้มีกรรมสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทรัพย์สินเหล่านี้จึงเปรียบเสมือนเป็น “ทุนที่ตายแล้ว” ไม่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตอย่างเต็มที่ ยุทธวิธีที่สำคัญคือ การดึงทรัพย์สินที่อยู่นอกกฎหมาย (Extralegal Property) มาเป็นทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย (รัฐสภร์ค 2547) นายเดอ โซโต ผสมผสานแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ สังคม และการเมืองได้อย่างลงตัว ทำให้ระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศเปรู พัฒนาและก้าวไปสู่อีกมิติหนึ่งที่ทันสมัยไม่น้อยหน้าไปกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว

ความสำคัญของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการ (Formal Property Systems)

นายเฮอร์นันโด เดอ โซโต (Hernando De Soto) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการไว้ว่า ระบบจัดการทรัพย์สินที่เป็นทางการ (Formal Property System) นี้ทำให้ชาติตะวันตกสามารถบริหารจัดการทุนได้เอง ซึ่งไม่มีที่ไหนในโลกนี้ทำได้ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศในโลกที่ 3 และประเทศกลุ่มคอมมิวนิสต์ อิทธิพลของทรัพย์สินทั้ง 6 ด้านมีรายละเอียดดังนี้

**อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 1 ทำให้ศักยภาพทางเศรษฐกิจของทรัพย์สินเข้มแข็ง
(Fixing the Economic Potential of Asset)**

กฎหมายด้านทรัพย์สินเปิดโอกาสให้ชาวตะวันตกใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มคุณค่ามากกว่าคุณค่าทางกายภาพของทรัพย์สินนั้น ๆ คุณค่านั้นก่อให้เกิดศักยภาพทางเศรษฐกิจและเพิ่มคุณภาพทางสังคม สิทธิครอบครองทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นบันไดให้ทรัพย์สินทุกชนิดในโลกนี้สามารถแปลงเป็นทุนได้ แต่ทรัพย์สินนั้นต้องมีศักยภาพในตัวของมันเอง

**อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 2 การรวบรวมข้อมูลทุกอย่างให้เป็นระบบเดียว
(Integrating Dispersed Information into One System)**

ประชาชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในประเทศกำลังพัฒนาและคอมมิวนิสต์ ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิการครอบครองทรัพย์สิน และเป็นเรื่องที่ยากมาก ที่จะทำให้ทรัพย์สินถูกต้องตามกฎหมายได้ เหตุผลที่ลัทธิทุนนิยมประสบความสำเร็จในตะวันตก เพราะทรัพย์สินส่วนใหญ่ในชาติตะวันตกเป็นทรัพย์สินที่มีสิทธิครอบครองถูกต้องและเป็นระบบเดียวกันทั้งหมด

อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 3 ทำให้ทุกคนมีความรับผิดชอบ (Making People Accountable)

การรวมตัวกันของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการภายใต้ระบบกฎหมายเดียวกัน ช่วยยกระดับสิทธิความเป็นเจ้าของที่ถูกต้องตามกฎหมาย ให้พ้นจากอิทธิพลในท้องถิ่น เจ้าของสิทธิสามารถนำทรัพย์สินมาเข้าสู่ระบบกฎหมายที่เป็นสากล ทำให้สะดวกและง่ายต่อการจัดการ ช่องว่างของกฎหมายเป็นสิ่งที่บอกให้รู้ว่าทำไมคนในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศคอมมิวนิสต์ไม่สามารถทำกำไรในทรัพย์สินได้จากคนแปลกหน้า และไม่ได้รับความเชื่อถือ การรับประกันหรือบริการด้านอื่น ๆ เพราะเขาจะทำสัญญากับเฉพาะคนรู้จัก หรือเพื่อนบ้านเท่านั้น คนที่ไม่มีทางเลือกมักถูกเอาเปรียบในโลกของนักลงทุนใหม่ ขณะที่คนในประเทศที่พัฒนาแล้วสามารถทำสัญญาในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ แต่มูลค่าเริ่มแรกที่สูง เพราะได้เพิ่มค่าหลักประกัน ค่าสิทธิการจ้างงาน ซึ่งเป็นรูปแบบของการป้องกันของกลุ่มคู่สัญญา

อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 4 ทำให้ทรัพย์สินนั้นสามารถแลกเปลี่ยนได้ (Making Assets Fungible)

สิ่งที่สำคัญมากที่สุดของระบบทรัพย์สินอย่างเป็นทางการ คือ การแปลงทรัพย์สินให้มีค่ามากกว่าลักษณะทางกายภาพของทรัพย์สิน ทำให้ง่ายต่อการรวม การแบ่ง การเคลื่อนย้ายที่รวดเร็ว โดยใช้แนวคิดและตัวกระตุ้นทางธุรกิจ ซึ่งทำให้ทรัพย์สินนั้นสามารถแลกเปลี่ยนได้ สามารถเลือกช่องทางที่เหมาะสมในการแปรเปลี่ยนได้ ทรัพย์สินที่เข้าสู่ระบบของทรัพย์สินอย่าง

เป็นทางการ เป็นการมอบสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ก็จะได้เงินทุนกลับมา ซึ่งสามารถนำไปทำประโยชน์ได้อีก ชาวตะวันตกสามารถนำทรัพย์สินของเขาเข้าสู่ระบบแล้วทำให้เกิดมูลค่าจากหลากหลายวิธี ขณะที่กลุ่มประเทศในโลกที่ 3 ยังไม่สามารถทำได้และตกเป็นเหยื่อของประเทศที่พัฒนาแล้ว

อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 5 เป็นการสร้างเครือข่ายของประชาชน (Networking People)

จากการนำทรัพย์สินไปแลกเปลี่ยนเป็นทุน ทำให้เกิดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ เริ่มจากข้อมูลของเจ้าของผู้ทรัพย์สิน จากทรัพย์สินผู้ที่อยู่ และ ความเป็นเจ้าของผู้การถือครองตามกฎหมาย ระบบจะช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ง่าย ระบบทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากข้อมูลส่วนบุคคลสู่เครือข่าย ระบบทรัพย์สินที่ถูกต้องอย่างเป็นทางการ จะช่วยอำนวยความสะดวกในการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ระบบของทรัพย์สิน เปรียบเสมือนระบบการเดินรถไฟ รถไฟเดินทางจากสถานีหนึ่งไปอีกสถานีหนึ่งโดยไม่สามารถออกนอกเส้นทางได้ เหมือนกับทรัพย์สินที่เปลี่ยนมือจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งภายใต้ระบบ ซึ่งมีความปลอดภัยเช่นกัน

อิทธิพลของทรัพย์สิน ประการที่ 6 เป็นการป้องกันการติดต่อทางธุรกิจ (Protecting Transaction)

ทำไมระบบทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นเปรียบเสมือนเครือข่าย คำตอบคือ ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สิน ได้ถูกบันทึกไว้อย่างต่อเนื่องเช่น ชื่อทรัพย์สิน โฉนด สัญญา ได้ถูกพรรณารายละเอียดทั้งหมดที่เป็นลักษณะเฉพาะของทรัพย์สิน ชาตินี้ตะวันตกจะมุ่งเน้นที่ระบบรักษาความปลอดภัยของการติดต่อทางธุรกิจ โดยอนุญาตให้ประชาชนที่จะเคลื่อนย้ายทรัพย์สินจำนวนมาก ๆ สามารถทำการติดต่อทางธุรกิจได้โดยไม่ต้องเห็นทรัพย์สินจริง เนื่องจากข้อมูลทั้งหมดถูกเก็บอย่างเป็นระบบ แตกต่างจากกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ เช่นพ่อค้านำหมูไปซื้อขายในตลาด แต่กลุ่มประเทศตะวันตกทำกันซื้อขายสิทธิในตัวของหมูผ่านตัวแทนในตลาด เขาสามารถทำการติดต่อค้าขายในปริมาณมาก ๆ โดยไม่ต้องกังวลกับระบบรักษาความปลอดภัยของธุรกิจ

แนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนในประเทศไทย

พ.ศ. 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ถูกโจมตีค่าเงินบาทจนต้องยอมลดค่าเงิน ปัญหาที่ตามมาคือสินเชื่อกับภาคสถาบันการเงินที่ระดมปล่อยกู้ไปก่อนหน้านี้ ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้ได้จนกลายเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing loans : NPLs) หรือหนี้เสีย รัฐบาลได้เข้าไปช่วยเหลือ โดยใช้เงินจากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาสถาบัน

การเงิน แต่เนื่องจากปัญหาการขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรงของระบบสถาบันการเงินยากแก่การแก้ไข นำมาซึ่งการสั่งปิดธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน ตั้งแต่ พ.ศ. 2540-2545 รัฐบาลได้ใช้นโยบายการเงินแบบกำหนดเป้าหมายอัตราเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2546) ผ่านกลไกของอัตราดอกเบี้ยเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านราคาและอัตราเงินเฟ้อ มาตรการทางด้านภาษี การบริหารงบประมาณแบบขาดดุล การเร่งขยายตลาดส่งออก รมรงค์การท่องเที่ยว ผลของการแก้ไขปัญหาทำให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศเริ่มดีขึ้น ใน พ.ศ. 2546 สภาพคล่องในระบบสถาบันการเงินทั้งธนาคารของรัฐบาลและเอกชนมีอยู่สูง ดังนั้นแนวทางที่รัฐบาลจะกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงต่อไป คือการค้ำสภาพคล่องส่วนเกินออกจากระบบสถาบันการเงิน โดยการปล่อยกู้ให้ภาคการผลิตที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นโครงการบ้านเอื้ออาทร และโครงการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

จุดเริ่มต้นของการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เกิดขึ้นหลังจากการมาเยือนเมืองไทยของนายเดอ ฮาโต เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 รัฐบาลกำหนดนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นประโยชน์แก่ประชาชนผู้ยากจน ผู้ประกอบการรายย่อย เพื่อให้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยใช้ทรัพย์สินที่ครอบครองหรือได้รับอนุญาตให้ใช้จากหน่วยงานของรัฐตามกฎหมาย เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเพื่อนำไปลงทุน โดยประสานความร่วมมือกับสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อพิจารณาจัดหาเงินทุนเฉพาะที่จะก่อให้เกิดกระบวนการสร้างงาน สร้างรายได้ กระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่ ทำให้เกิดความมั่นคงแก่ระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

เพื่อให้นโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนของรัฐบาลเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ได้มีการจัดตั้งสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ตามประกาศในพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (องค์การมหาชน) และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน พ.ศ. 2546 (สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546) ซึ่งมีนายปิณฑพงษ์ พิ้งบุญ ณ อยุธยา ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนเป็นคนแรก และต่อมานายพันธิ ขลิบทอง ได้เข้ามาบริหารงานต่อ ซึ่งในขณะนั้นปิดโครงการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนไปแล้ว สำนักงานฯ มีบทบาทและหน้าที่ในการประสาน สั่งการ ติดตาม กำกับการทำงานของหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบแต่ละทรัพย์สิน อันได้แก่ กรมที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงกรุงเทพมหานคร กรมทรัพย์สินทางปัญญา การเคหะแห่งชาติ กรมธนารักษ์ และติดต่อประสานความร่วมมือกับสถาบันการเงินที่จะให้กู้ อันได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME Bank) ธนาคารอาคารสงเคราะห์

ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารทหารไทย เป็นต้น และดูแลภาพรวมการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนทั้งระบบ

การดำเนินงานตามนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ได้มีการกำหนดแผนงานและขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ ระหว่างหน่วยงานของรัฐและสถาบันการเงินในรูปของข้อตกลงภายในกรอบระยะเวลาดำเนินงาน 5 ปี พ.ศ. 2547 – 2551 ซึ่งสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน จะต้องสร้างความเข้าใจกับผู้ประกอบการ และผู้ต้องการเข้าถึงแหล่งทุนได้ทราบถึงความตั้งใจของรัฐบาลที่จะจัดหาทุนในระบบเพื่อการพัฒนาและเพิ่มผลผลิตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนได้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพในการใช้เงินทุน

ความหมายของการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (Asset Capitalization)

การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นการนำสินทรัพย์ที่ยังมิได้นำมาใช้ประโยชน์ หรือมีค่าทางเศรษฐกิจน้อย มาสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า Securitization ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการระดมทุนโดยนำสินทรัพย์ที่มีกระแสรายรับในอนาคต อาทิเช่น รายได้จากการให้เช่า หรือการให้เช่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ ลูกหนี้เช่าซื้อ ตลอดจนลูกหนี้บัตรเครดิต มาโอนให้กับนิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special purpose vehicle: SPV) เพื่อให้ SPV นำสินทรัพย์มาหมุนหลังหลักทรัพย์ที่จะจำหน่ายแก่นักลงทุน โดยอาจอยู่ในรูปของตราสารหนี้ (Securitized debt) หรือ อยู่ในรูปตราสารทุนที่เรียกว่ากองทุนอสังหาริมทรัพย์ (Property fund) ซึ่งเป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด (สำนักนโยบายระบบการเงิน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2549)

การแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการแก้ปัญหาความยากจน คือ การขยายโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประชาชน เพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย รัฐบาลหาช่องทางที่จะเพิ่มทุนโดยนำทรัพย์สิน เช่นที่ดิน สิทธิการเช่า เช่าซื้อ หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ เครื่องจักร และทรัพย์สินทางปัญญา มาแปลงเป็นทุน แต่ผู้ที่แปลงทรัพย์สินจะต้องเป็นผู้ที่มีขีดความสามารถในการที่จะประกอบอาชีพ และมีแนวโน้มที่จะเติบโตในอนาคต เพราะหากนำทรัพย์สินแปลงเป็นทุนแต่ธุรกิจมีผลประกอบการไม่ดี ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้กับสถาบันการเงิน และในที่สุดก็จะเกิดผลเสียกับสถาบันการเงิน และเจ้าของทรัพย์สิน ดังนั้นเพื่อการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่รัฐบาลธุรกิจต้องมีแผนงานและ โครงการที่ชัดเจนและมีความเป็นไปได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (องค์การมหาชน) ได้ให้คำจำกัดความการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน หมายถึง การบริหารจัดการทรัพย์สินของรัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือมีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ อันจะเป็นการสร้างโอกาสแก่ประชาชนให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ สามารถนำทรัพย์สินดังกล่าวมาแปลงให้เป็นทุน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการ

สร้างงาน สร้างรายได้ รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

หลักการสำคัญของกระบวนการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

1. การจัดระบบเอกสารแสดงสิทธิ ให้เป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงิน และเป็นเอกสารสำคัญที่ใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อ โดยเอกสารแสดงสิทธิต้องมีความชัดเจนและสามารถเปลี่ยนแปลงผู้ครอบครองสิทธิได้แบบมีเงื่อนไข (Conditional Right on Legal Document) โดยรัฐสามารถกำกับและควบคุมการโอนสิทธิ (Transferable) ได้

2. การประเมินราคาทรัพย์สิน จะต้องพัฒนาระบบกลไกและบุคลากรที่ทำหน้าที่ประเมินราคาและมูลค่าของทรัพย์สินประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับมูลค่าทางการตลาด (Market Value) และ มูลค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Value)

3. การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ทรัพย์สิน ซึ่งผู้ถือครองทรัพย์สินหรือใช้ประโยชน์จากเอกสารแสดงสิทธิ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ทรัพย์สิน โดยการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะทรัพย์สินที่เป็นที่ดินและทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินที่ใช้แปลงเป็นทุน ทรัพย์สินที่มีความสำคัญที่จะใช้ประโยชน์เพื่อให้เป็นทุน มี 5 ประเภท ดังนี้ (สำนักงานแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546)

ประเภทที่ 1 ที่ดินและทรัพย์สินติดกับที่ดิน ได้แก่ ส.ป.ก. 4-01 ก.ส.น.3 นค.1 ก.ย.ท.2 มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และกรมที่ดิน

ประเภทที่ 2 สัญญาเช่า เช่าซื้อ ได้แก่สัญญาเช่า เช่าซื้อ ของผู้เช่าอาคารเคหะแห่งชาติ บ้านเื้อ้อาหาร ที่ราชพัสดุทั่วประเทศ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่ดินและอาคารศาสนสมบัติกลาง ตลาดในกรุงเทพฯ ซึ่งมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ การเคหะแห่งชาติ กรมธนารักษ์ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ประเภทที่ 3 หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ และหนังสือรับรองอื่น ได้แก่ หนังสืออนุญาตรับรองของผู้ค้าในตลาดเอกชน ผู้ประกอบการในที่หรือทางสาธารณะของกรุงเทพมหานคร พื้นที่สาธารณะของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในเขตเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมถึงใบอนุญาตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรุงเทพมหานคร และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมประมง

ประเภทที่ 4 ทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั่วประเทศ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (การค้นพบสิ่งที่จะนำไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ ทางภูมิศาสตร์) มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมทรัพย์สินทางปัญญา

ประเภทที่ 5 เครื่องจักร ได้แก่ เอกสารจดทะเบียนเครื่องจักรของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กทั่วประเทศ โบรรับรองอื่น ๆ เช่น อาชญาบัตร โบรรับรองคุณภาพสินค้า ทะเบียนเครื่องมือประมง เป็นต้น มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมโรงงานอุตสาหกรรม

นอกเหนือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วยังมีสถาบันการเงิน และธนาคารต่าง ๆ ที่สนองตอบนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ได้แก่

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นผู้ดูแลทรัพย์สินที่ดิน ธนาคารออมสินดูแลทรัพย์สินทางปัญญา

- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ธพว.)ดูแลเรื่องการจดทะเบียนเครื่องจักร

- ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงไทย ดูแลทรัพย์สินประเภทสัญญาเช่า ทรัพย์สินของรัฐ

- ธนาคารอาคารสงเคราะห์และธนาคารออมสินเป็นผู้กระจายสินเชื่อ

นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำศูนย์ข้อมูลกลางที่ถูกต้องทันสมัยสำหรับการดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน และใช้เป็นข้อมูลประกอบการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน และจัดปัญหาความซ้ำซ้อนในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน

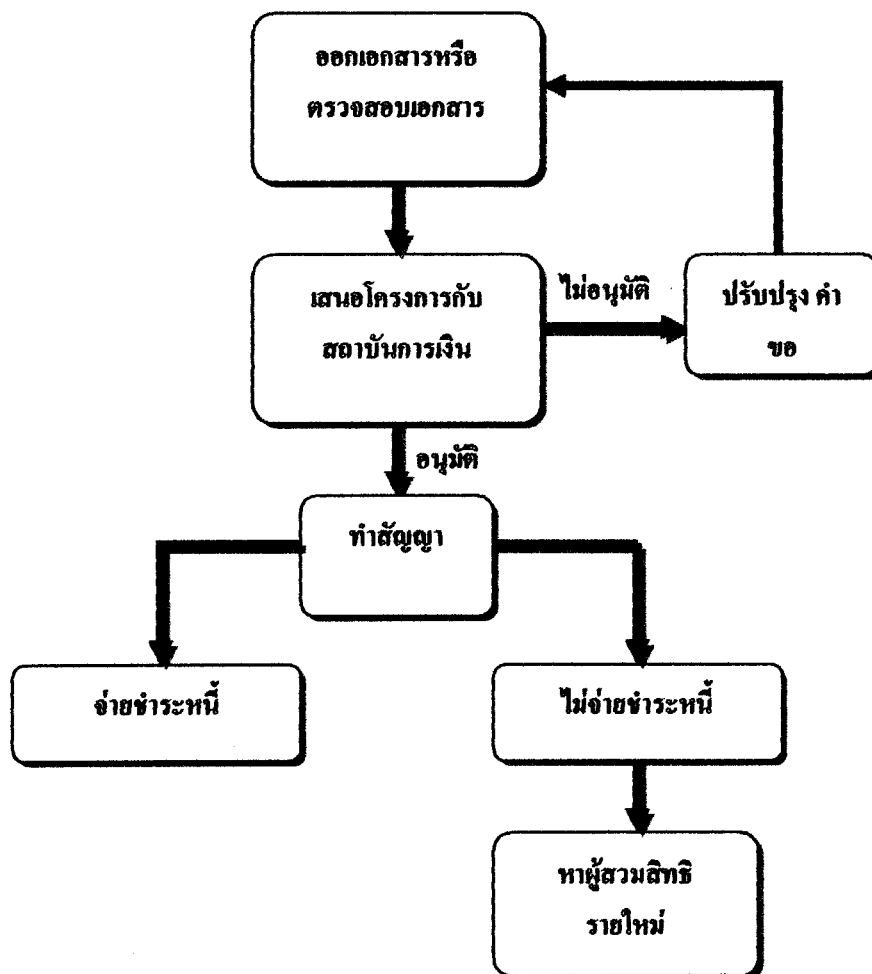
นโยบาย กรอบทิศทาง และแนวทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

คณะรัฐมนตรีได้กำหนด นโยบาย กรอบทิศทาง และแนวทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนดังนี้ (สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546)

1. เร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ สัญญาเช่า หนังสืออนุญาต
2. มีการประเมินทรัพย์สินที่ถูกต้องและเป็นธรรม
3. มีระบบระงับข้อพิพาทนอกศาล (Clearing House)
4. ให้มีฐานข้อมูลกลาง
5. มีข้อตกลงกับสถาบันการเงิน
6. การแก้ไขระเบียบและกฎหมาย
7. การจัดทำแผนปฏิบัติการ
8. ให้มีการศึกษานโยบายในระยะยาว

การเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ผู้ประกอบการทำการตรวจสอบทรัพย์สินที่ตนถือครองอยู่ไม่ว่าจะเป็น ที่ดิน ทรัพย์สินที่ติดกับที่ดิน สัญญาเช่า เช่าซื้อ หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ เครื่องจักร และทรัพย์สินทางปัญญา และพิจารณาคัดเลือกแหล่งเงินทุน อันได้แก่สถาบันการเงินต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับทรัพย์สินที่ตนถือครอง หากทรัพย์สินยังไม่มีเอกสารสิทธิที่ถูกต้อง จะต้องดำเนินการติดต่อกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่ดินยังไม่มีเอกสารสิทธิ ต้องไปติดต่อกกรมที่ดินให้ออกเอกสารสิทธิหรือ โฉนดที่ดินที่ถูกต้อง หลังจากนั้นนำเอกสารสิทธิมาเสนอต่อสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินจะพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ คุณสมบัติของผู้ประกอบการ ควบคู่กับทรัพย์สินที่นำมาค้ำประกัน หากได้รับการอนุมัติตกลงทำสัญญา แต่ถ้าไม่อนุมัติต้องไปปรับปรุงคำขอ หรือปรับปรุงแผนธุรกิจให้มีความน่าเชื่อถือ และเป็นไปได้มากยิ่งขึ้น หลังจากนั้นลูกหนี้ต้องชำระหนี้เมื่อครบกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ หากไม่สามารถชำระหนี้ได้จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงผู้สวมสิทธิใหม่ ซึ่งขั้นตอนในการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนจะแสดงดังรูปต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงขั้นตอนในการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

ที่มา : คัดแปลงจาก กระบวนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน (องค์การมหาชน)

ทั้งนี้ ภาครัฐคาดว่า การดำเนินนโยบายแปลงทรัพย์สินเป็นทุน จะช่วยให้ผู้ประกอบการ SMEs และ OTOP จะสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ เนื่องจากมีหลักประกันในการค้ำประกันเงินกู้ ช่วยให้ผู้ประกอบการมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานและขยายธุรกิจได้

ทรัพย์สินที่ผู้ประกอบการ SMEs สามารถนำมาแปลงเป็นทุน ตามนโยบายมีอยู่ 5 ประเภท ได้แก่ ที่ดินและทรัพย์สินที่ติดกับที่ดิน สัญญาเช่า เช่าซื้อ หนังสืออนุญาตให้ใช้ที่สาธารณะ เครื่องจักร และทรัพย์สินทางปัญญา

สำหรับ SMEs แล้ว ถือว่าทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินที่ไม่ต้องใช้เงินลงทุนเพื่อให้ได้มา แต่เกิดจากผู้ประกอบการเอง ในการคิดค้น ประดิษฐ์ ทดลองสร้างสรรค์งานที่แปลกใหม่ ไม่เหมือนใคร ใช้นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อเพิ่มมูลค่า (Value Added) ให้แก่ผลิตภัณฑ์ หรือบริการ ให้มีความแตกต่างจากคู่แข่ง ดังนั้นทรัพย์สินทางปัญญา จึงเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนที่สำคัญ โดยแปรเปลี่ยนความคิดหรือภูมิปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เป็นเงินทุน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำเงินลงทุนนั้นไปพัฒนา ค่อยทอดทางธุรกิจ ได้ต่อไป

แนวคิดของทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property)

รัฐบาลมียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อยกระดับขีดความสามารถเชิงการแข่งขันของประเทศ ด้วยการสนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs ที่มีศักยภาพ ดำเนินธุรกิจ (High Potential) สนับสนุนการดำเนินงานด้านบริหารจัดการ ด้านการเงิน ด้านการตลาด ด้านระบบบัญชี และอื่น ๆ รวมถึงการจดทะเบียนสิทธิบัตร ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเอง จนสามารถเข้าระดมเงินทุน (Equity Financing) ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (MAI) อีกทั้งเป็นการพัฒนาตลาดทุน (Capital Market) ของประเทศให้เกิดความเข้มแข็ง และเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาระบบการเงินของประเทศต่อไป ดังนั้น ทรัพย์สินทางปัญญาจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ประกอบการที่จะใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน ในการขอรับการช่วยเหลือทางการเงินจากสถาบันการเงิน

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้ให้คำจำกัดความของ ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง การสร้างสรรค์ทางปัญญาของมนุษย์ซึ่งแสดงออกในรูปแบบใดก็ตาม ทรัพย์สินทางปัญญานี้ อาจเป็นสิ่ง

ที่จับต้องไม่ได้ เช่นความคิด แนวคิด กรรมวิธี ความรู้ หรือทฤษฎีทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งอาจปรากฏในรูปแบบที่จับต้องได้ เช่นงานประดิษฐ์ สินค้า งานสร้างสรรค์ หรือสื่อรูปแบบอื่นที่จับต้องได้

ทรัพย์สินทางปัญญาสามารถนำมาเข้าในโครงการแปลงทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทุนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มลิขสิทธิ์

- ลิขสิทธิ์ หมายถึง งานสร้างสรรค์ในสาขาวรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรี หรือผลงานทางวิทยาศาสตร์
- ลิขสิทธิ์ข้างเคียง
- โปรแกรมคอมพิวเตอร์
- ฐานข้อมูล

2. กลุ่มทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดสินค้าอุตสาหกรรมนำมาใช้ประโยชน์ได้ ได้แก่

- สิทธิบัตร หมายถึงหนังสือสำคัญที่รัฐบาลออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ หรืออนุสิทธิบัตร
- แบบผังภูมิของวงจรรวม
- เครื่องหมายการค้า
- ความลับทางการค้า
- ชื่อการค้า
- สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การคุ้มครองทางกฎหมาย

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินที่กฎหมายให้สิทธิคุ้มครอง โดยให้ประโยชน์การผูกขาดแก่เจ้าของสิทธิ โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ทรัพย์สินทางปัญญาที่มีการออกหนังสือสำคัญจากกรมทรัพย์สินทางปัญญาให้การคุ้มครองได้แก่ สิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และการออกแบบผังภูมิวงจรรวม อายุคุ้มครองของสิทธิบัตรประเภทสิ่งประดิษฐ์มีระยะเวลา 20 ปี สิทธิบัตรอื่น ๆ อนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและการออกแบบผังภูมิวงจรรวมมีอายุคุ้มครอง 10 ปี

กลุ่มที่ 2 ทรัพย์สินทางปัญญาที่กฎหมายให้การคุ้มครองโดยไม่ต้องมีการออกหนังสือสำคัญ แต่หากจะขอนำไปเป็นหลักค้ำประกันการกู้เงินก็สามารถยื่นหลักฐานขอออกหนังสือค้ำประกันได้ ทรัพย์สินทางปัญญากลุ่มนี้ ได้แก่

- ลิขสิทธิ์ มีการคุ้มครองตลอดอายุผู้สร้างสรรค์ และคุ้มครองต่อไปอีก 50 ปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต

- ความลับทางการค้า ได้รับการคุ้มครองตราบเท่าที่ความลับนั้นยังเป็นความลับอยู่

- สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นการคุ้มครองตลอดไปหากได้รับการขึ้นทะเบียน

- ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย เป็นการคุ้มครองโดยการขอขึ้นทะเบียนและจัดเก็บเป็น

ฐานข้อมูล และได้รับการคุ้มครองตลอดไปทั้งนี้เนื่องจากทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเรื่องใหม่ในระบบการเงินของประเทศไทย การประเมินมูลค่า ยังทำได้ค่อนข้างยากและต้องใช้เวลา รวมถึงมูลค่าของทรัพย์สินทางปัญญามีปัจจัยอย่างอื่นเป็นองค์ประกอบในการกำหนดมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ด้วย สถาบันการเงิน กำหนดให้ใช้ทรัพย์สินทางปัญญาใน 3 ประเภท คือ สิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และลิขสิทธิ์ เป็นต้นแบบ (Prototype) ของการนำทรัพย์สินทางปัญญา มาแปลงเป็นทุน เพื่อการดำเนินการในนโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนบรรลุเป้าหมาย

คุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งที่ยากแก่การประเมินคุณค่า คุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญา ผู้บริโภคเป็นผู้กำหนด ทางด้านสถาบันการเงินจะประเมินจากศักยภาพในการสร้างรายได้ของทรัพย์สินทางปัญญานั้น ๆ สินค้าบางประเภทต้นทุนในการผลิตสูง มีกรรมวิธีที่ยากซับซ้อน แต่ไม่สามารถขายได้ในราคาสูงเท่ากับสินค้าอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งมีต้นทุนในการผลิตต่ำ แต่สามารถขายได้ในราคาสูง เช่น วีซีดีเพลง เทปเพลง ทั้ง ๆ ที่ต้นทุนของวัตถุดิบอย่างเช่น แผ่นวีซีดี ราคาถูกมาก ราคาที่สูงนั้นเกิดจาก เนื้อร้อง ทำนองเพลง เสียงร้อง ซึ่งล้วนแต่เป็นความสามารถของนักประพันธ์เพลง รวมถึงความสามารถของนักร้อง จัดว่าเป็นทุนทางความคิดหรือทุนทางปัญญา หรือหากเป็นสินค้าประเภทเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ความสะดวก ความทันสมัย หรือมีการทำการตลาดที่ดีกว่า ก็จะสามารถขายได้ในราคาที่สูง เช่น ร้านกาแฟโบราณที่ขายกันทั่วไปตามหมู่บ้าน ชุมชน กับ ร้านกาแฟ ชื่อ “บ้านไร่กาแฟ” ด้วยรสชาติที่เข้มข้น รวมไปถึงการออกแบบร้าน และแผนการตลาดที่เน้นการนำเสนอแบบไทย ๆ ทำให้บ้านไร่กาแฟมีเอกลักษณ์โดดเด่นไม่เหมือนใครนำเสนอแบบภูมิปัญญาไทยอย่างแท้จริง ส่งผลให้ธุรกิจมีผลประกอบการที่ดี จนทำให้ตราสินค้า และเครื่องหมายการค้า “บ้านไร่กาแฟ” มีคุณค่าจัดได้ว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง ดังนั้นการประเมินคุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญาจึงไม่มีรูปแบบ หรือกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว

ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ประดิษฐ์ หรือผู้คิดค้น ในการนำเสนอทรัพย์สินทางปัญญานั้นให้มีคุณค่าเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันการเงินเพื่อใช้ในการทำธุรกรรมต่อไป

นวัตกรรมบ่อเกิดแห่งทรัพย์สินทางปัญญา

ในสถานะที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงในปัจจุบัน การที่จะเอาชนะคู่แข่งได้จะต้องอาศัยความร่วมมือจากพนักงานในการคิดค้น พัฒนานวัตกรรมที่แปลกใหม่ ทั้งในรูปของผลิตภัณฑ์และบริการ เพื่อสนองตอบความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็วเหนือคู่แข่ง ดังนั้นนวัตกรรมจึงเป็นอาวุธที่ใช้ต่อสู้กับคู่แข่งได้

นวัตกรรม คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน และเป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่า ช่วยสร้างโอกาส ทำให้องค์กรสามารถอยู่รอดได้ โดยองค์กรต้องนำเสนอสิ่งที่มีความแตกต่าง แปลกใหม่ (Berlaro, 2002:71)

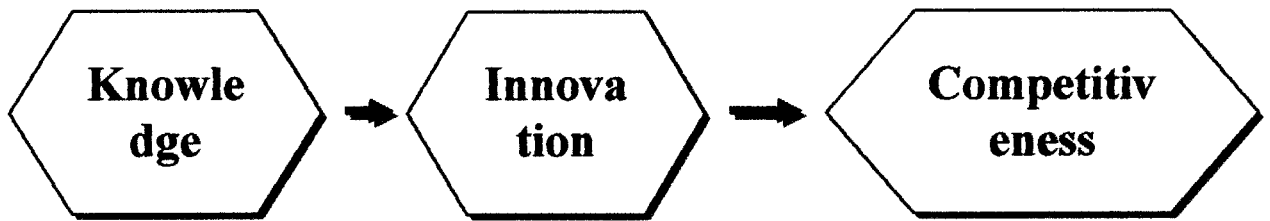
Peter F. Drucker ได้ให้คำนิยามของนวัตกรรมในมุมมองของผู้ประกอบการว่า นวัตกรรม คือ เครื่องมือที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการในการแสวงหาประโยชน์และ โอกาสจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อสร้างธุรกิจและบริการที่แตกต่างจากคู่แข่ง (พันธุอาจ ชัยรัตน์, 2547)

หากจะแบ่งประเภทของนวัตกรรม สามารถแบ่งได้ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

- กลุ่มนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) หมายถึง ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ถูกผลิตขึ้นในเชิงพาณิชย์ที่ได้ปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือเป็นสิ่งใหม่ในตลาด ซึ่งสามารถแบ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้หรือสินค้าทั่วไป และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้หรือการบริการ เป็นต้น

- กลุ่มนวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวทางหรือวิธีการผลิตสินค้าหรือบริการในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม ได้แก่ นวัตกรรมกระบวนการทางเทคโนโลยี (Technological Process Innovation) และนวัตกรรมกระบวนการทางองค์กร (Organizational Process Innovation) เป็นต้น

ในการสร้างนวัตกรรม ผู้ประกอบการต้องเริ่มจากการเรียนรู้ การค้นคว้าทดลอง หรือการประดิษฐ์ จากความคิดของตนเอง จนออกมาเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีนวัตกรรมที่แปลกใหม่ จากความแตกต่างของนวัตกรรมทำให้นำมาสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านผลิตภาพ ดังแสดงในรูปที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงการเกิดและความสำคัญของนวัตกรรม

ที่มา : คัดแปลงมาจาก Alberto Carneiro. *Journal of Knowledge Management*; 04: 2 2000; pp. 87-98

แนวคิดการแปลงทะเบียนเครื่องจักรเป็นทุน

นโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนมีจุดมุ่งหมายต้องการจะช่วยผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่ครอบครองเครื่องจักรขนาดเล็ก ที่ไม่สามารถนำไปเป็นหลักประกันในการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน สามารถเข้าถึงแหล่งทุน โดยเจ้าของเครื่องจักรที่กฎหมายได้กำหนดบัญชีให้สามารถจดทะเบียนได้ 107 ประเภท (สำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2546) สำหรับการนำเครื่องจักรมาแปลงทรัพย์สินเป็นทุนนั้น เปิดโอกาสให้กับผู้ประกอบการทุกประเภทและกิจการอื่น ๆ เช่น โรงพยาบาล โรงแรม สถานออกกกำลังกาย ขนส่งมวลชน สวนสนุก ร้านอาหาร ภาพยนตร์ ห้องบันทึกเสียง ที่มีเครื่องจักร รวมถึงเครื่องครัว หม้อไอน้ำ ลิฟต์ เป็นต้น สามารถเข้าร่วมติดต่อขอจดทะเบียนเครื่องจักรกับสำนักงานทะเบียนเครื่องจักร กรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อจะนำหนังสือรับรองการจดทะเบียนใช้เป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินต่อไป โดยมีเอกสารสำคัญที่ใช้ในการจดทะเบียนฯ เช่น ใบเสร็จรับเงิน หนังสือรับรองการขายเครื่องจักร Invoice และเอกสารที่ทางราชการกำหนด ก่อนการจดทะเบียนกรรมสิทธิ์เครื่องจักร ทางกรมโรงงานอุตสาหกรรมตรวจสอบเครื่องจักรว่าได้นำไปจำหน่ายกับสถาบันการเงินใดบ้างกับระบบฐานข้อมูล ของกรมโรงงานอุตสาหกรรม หลังจากนั้นจะแจ้งให้ทางสถาบันการเงินที่ทำสัญญาจำหน่ายไว้ให้ทราบ

การประเมินราคาเครื่องจักร

กรมโรงงานอุตสาหกรรมจะร่วมมือกับธนาคารในการกำหนดแนวทางการประเมินราคาเครื่องจักรที่จะใช้เป็นหลักประกัน โดยพิจารณาราคาเครื่องจักรเมื่อซื้อ หรือราคาปัจจุบัน สภาพของเครื่องจักร ในบางครั้งสถาบันการเงินต้องการทรัพย์สินอื่นในการกู้ร่วม เช่น ที่ดิน อาคาร ดังนั้นสถาบันการเงินจะต้องตรวจสอบความเหมาะสมทั้งที่ดินสิ่งปลูกสร้างรวมถึงเครื่องจักร

โดยเฉพาะเครื่องจักรจะตรวจสอบทั้งมูลค่า เทคโนโลยี และคุณภาพของสินค้าที่ผลิตมาจากเครื่องจักร หลังจากนั้นจะนำข้อมูลต่าง ๆ ไปวิเคราะห์ความเป็นไปได้

ในการประเมินราคาเครื่องจักร มีปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เช่น เรื่องของกำลังแรงม้าเครื่องจักร เพราะผู้มาจดทะเบียนมักจะจดกำลังแรงม้าที่ต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากกำลังแรงม้ามีผลทางภาษี ยิ่งกำลังแรงม้าสูง ภาษีต้องเสียสูงด้วย ดังนั้นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องจดทะเบียนให้กำลังแรงม้าที่ต่ำ แต่หากกำลังแรงม้าต่ำ มูลค่าของเครื่องจักรที่ผู้ประเมินก็จะต่ำไปด้วย ดังนั้นหากต้องการเพิ่มมูลค่าของเครื่องจักร จำเป็นต้องเพิ่มกำลังแรงม้าด้วย ซึ่งก็ทำให้ผู้ประกอบการต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ความรู้ของผู้ประเมินเกี่ยวกับเทคนิค กลไกของเครื่องจักร ยังเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเครื่องจักรมีการทำงานที่ซับซ้อน บางครั้งมีการตัดแปลงเครื่องจักร ทำให้ผู้ประเมินต้องใช้ความรู้เชิงเทคนิคขั้นสูง จึงจะสามารถประเมินราคาเครื่องจักรได้อย่างถูกต้อง

ผลการดำเนินงานตามโครงการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนในปัจจุบัน

การดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง โดยผลการดำเนินงานแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2547 - 30 กันยายน 2548 มีผลการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานแปลงทรัพย์สินเป็นทุน, 2548)

- ทรัพย์สินประเภทที่ดิน ได้ออกเอกสารสิทธิไปแล้ว 761,542 ราย ยื่นคำขอกู้ 150,746 ราย อนุมัติสินเชื่อ 161,722 ราย วงเงินทั้งสิ้น 13,352.63 ล้านบาท

- ทรัพย์สินประเภทสิทธิการเช่า ออกเอกสารสิทธิไปแล้ว 10,051 ราย ยื่นคำขอกู้ 1,548 ราย อนุมัติสินเชื่อ 1,071 ราย วงเงินทั้งสิ้น 285.72 ล้านบาท

- ทรัพย์สินประเภทที่สาธารณะ ออกเอกสารสิทธิไปแล้ว 12,354 ราย ยื่นคำขอกู้ 2,363 ราย อนุมัติสินเชื่อ 2,921 ราย วงเงินทั้งสิ้น 96.95 ล้านบาท

- ทรัพย์สินประเภททรัพย์สินทางปัญญา ออกเอกสารสิทธิ 45,314 ราย ยื่นคำขอกู้ 220 ราย อนุมัติสินเชื่อ 30 ราย วงเงินทั้งสิ้น 38.32 ล้านบาท

- ทรัพย์สินประเภทเครื่องจักร ออกเอกสารสิทธิ 1,623 ราย ยื่นคำขอกู้ 1,651 ราย อนุมัติสินเชื่อ 1,651 ราย วงเงินทั้งสิ้น 81,474.28 ล้านบาท

ผลการดำเนินงานรวมของทรัพย์สินทั้ง 5 ประเภท พบว่า สถาบันการเงินได้อนุมัติวงเงินทั้งหมดให้กับกลุ่มผู้ขอกู้ทั้งสิ้นจำนวน 95,247.90 ล้านบาท ทำให้เกษตรกร กลุ่มพ่อค้า แม่ค้า OTOP รวมถึงผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ได้นำทรัพย์สินที่ตนเองมีอยู่มาจดทะเบียนและแปลงเป็นทุน เพื่อนำเงินทุนไปหมุนเวียนพัฒนาธุรกิจให้มีศักยภาพได้ต่อไป

ตัวอย่างผู้ประกอบการที่ดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

ผู้ประกอบการ	ประเภทธุรกิจ	ประเภทของทรัพย์สิน	รายละเอียด
บริษัท ไชยยาภิ กรุ๊ป จำกัด	ผลิตและจำหน่ายขอส ปรุงรสในรูปแบบ ของแฟรนไชส์	ทรัพย์สินทางปัญญา	เครื่องหมายการค้า
น.ส.ชัชฉันท เกษมชัชฉันท	สถาบันเสริมความงาม และเครื่องสำอางค์	ทรัพย์สินทางปัญญา	เครื่องหมายการค้า “PEELING”
บริษัทฟ็อกไอเคิล จำกัด	ให้บริการระบบ ซอฟต์แวร์ ตรวจสอบ ข้อมูลบน โทรศัพท์เคลื่อนที่	ทรัพย์สินทางปัญญา	ลิขสิทธิ์ ซอฟต์แวร์
นายมีชัย วัฒนา คู่ มีชัยยนต์	บริการเคาะ ฟันสี รถยนต์	เครื่องจักร	ห้องอบสี
นางสุพิศรา งามเสงี่ยม	ธุรกิจแผงลอย เครื่องประดับ ในตลาด ห้วยขวาง	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าแฟลตการ เคหะห้วยขวาง
นางคิม ทองมี	ธุรกิจขายถ้วยเดี่ยว รถเข็น	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าแฟลตเคหะ บ่อนไก่
นายไพเราะ หน้าผา จ.ร้อยเอ็ด	ธุรกิจจำหน่าย รับซ่อม เครื่องใช้ไฟฟ้า	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าที่ราชพัสดุ
นางกฤติยา ไพศาลรัตนากร	ธุรกิจจำหน่ายเสื้อผ้า สำเร็จรูป จ. อุทัยธานี	สัญญาเช่า	สัญญาเช่าที่ กรมธน าภิบาล
ผู้ประกอบการ	ประเภทธุรกิจ	ประเภทของทรัพย์สิน	รายละเอียด
นางบุหงา หวล บุตตา	ธุรกิจขายต้นไม้ ย่าน เทเวศน์	หนังสือรับรองสิทธิ	หนังสือรับรองสิทธิของ กรุงเทพมหานคร
นางบังอร นา จำปา	เกษตรกร	ที่ดิน สปก.	ที่ดิน สปก. จังหวัด สระบุรี จำนวน 15 ไร่

แนวโน้มและทิศทางการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน

การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานบริหารการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน กรมที่ดิน กรมธนารักษ์ การเคหะแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช สำนักงานกรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและเทศบาล กรมประมง กรมทรัพย์สินทางปัญญา และกรมโรงงานอุตสาหกรรม ร่วมกับสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน ในการออกเอกสารสิทธิ และนำเอกสารสิทธิมาใช้เป็นหลักประกันการขอสินเชื่อ ซึ่งมีผู้สนใจเข้าร่วมโครงการมากมาย ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนของรัฐได้มากขึ้น ลดการกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ ซึ่งมีภาระค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่สูง ตลอดจนระยะเวลาการดำเนินการประมาณ 2 ปี พบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือประชาชนระดับรากหญ้ายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน อีกทั้งหลักเกณฑ์ที่ใช้ประเมินทรัพย์สินหลายประเภทยังขาดความชัดเจน เช่นทรัพย์สินทางปัญญาและเครื่องจักร และผู้ถือเอกสารสิทธิบางรายเป็นเอกสารสิทธิแบบมีเงื่อนไข ซึ่งจะมีปัญหาในการใช้เป็นหลักค้ำประกัน

ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมและเพื่อเสริมสร้าง ความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อมั่นให้กับประชาชน เกี่ยวกับการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ให้กว้างขวางที่สุด ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และในกรุงเทพฯ ด้วยการประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคต่าง ๆ ในการเป็นแหล่งกระจายความรู้และสถานที่สำหรับฝึกอบรม และสร้างความเชื่อมั่นให้กับสถาบันการเงิน เพื่อเป็นการขยายโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากขึ้น จะต้องพัฒนาตลาดสินเชื่อรองเพื่อให้ผู้สนใจที่ถือเอกสารสิทธิแบบมีเงื่อนไขสามารถแปลงทรัพย์สินได้ อีกทั้งยังเสริมสร้างกลไกการจัดระบบเอกสารแสดงสิทธิเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงิน มีการจัดระบบทรัพย์สินของชาติ โดยนำทรัพย์สินที่เข้าถึงแหล่งทุนได้มาบริหารจัดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน ด้านสถาบันการเงินมีการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ และความรู้เกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะประเมิน และทำการประเมินราคาทรัพย์สินอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับทุกฝ่าย

ในการดำเนินการแปลงทรัพย์สินเป็นทุนนอกจากจะให้ความสำคัญกับเงินทุนที่เป็นตัวเงินแล้ว ต้องขยายถึงทุนด้านอื่น เช่นทุนทางกายภาพ ทุนทางทรัพยากรมนุษย์ และทุนทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มจากการบริหารจัดการในเชิงธุรกิจ ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนอย่างแท้จริง

นโยบายการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน เป็นนโยบายที่ทำให้ประชาชนในระดับรากหญ้าที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ ได้รับโอกาสที่ดีขึ้นในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีทรัพย์สินประเภทที่ดิน สิทธิการเช่า หนังสือรับรองสิทธิในที่ดินสาธารณะ ทรัพย์สินทางปัญญา และเครื่องจักร สามารถ

นำมาใช้เป็นหลักประกันในการขออนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน และนำเงินสินเชื่อดังกล่าวไปลงทุนหรือประกอบกิจการที่ทำให้เกิดรายได้อันเป็นผลประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติ ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างงาน สร้างรายได้ และกระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการใหม่ ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่สนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจไทยในอนาคตต่อไป

อย่างไรก็ตามนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเป็นนโยบายหนึ่งที่มีที่มาจากการเมือง เมื่อการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าวจึงล้มเลิกไป การเกิดรัฐประหารเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 โดยคณะรัฐประหารนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางนโยบายในรัฐบาลต่อมา

ในสมัยรัฐบาล พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2549 ให้ยกเลิกสำนักงานแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม 2550 โดยให้องค์گردังกล่าวหมดอายุการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2550 และให้สถาบันการเงินที่ดำเนินโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนอยู่นั้นประสานกับส่วนราชการที่กำกับดูแลที่ดินของรัฐที่เกษตรกรได้นำมาเป็นหลักประกันเงินกู้เอง ทำให้สถาบันการเงินได้ให้ความสำคัญต่อโครงการดังกล่าวน้อยลง

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่มีหนี้เงินกู้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (ปีบัญชี 2550) รวมจำนวน 1,000 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่เกษตรกรที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่มีหนี้เงินกู้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (ปีบัญชี 2550) จำนวน 1,000 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง แบบสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample Random Sampling) (คิดเป็นร้อยละ 10 จากประชากรที่ศึกษา) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ระดับความคลาดเคลื่อน 10% คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจะได้ 92 คน ผู้ศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เพื่อให้มีกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอ โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ (Systematic Sampling) ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ช่วงห่างระหว่างหมายเลข} &= \text{จำนวนประชากร} / \text{จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \\ &= 1,000 / 100 \\ &= 10\end{aligned}$$

เริ่มสุ่มจากลำดับที่ 1 และทุก ๆ ระยะห่าง 10 ลำดับจนครบ 100 ตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแล้วนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาเพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของรายได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาตามลำดับ ดังนี้อธิบาย

1. ขั้นวางแผนเพื่อสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้วางแผนในการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจากงานวิจัย จากเอกสารและส่วนงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้น

ขั้นที่ 2 ศึกษาเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน การดำเนินงานของส่วนงานที่เกี่ยวข้อง และบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และนำข้อมูลที่ได้ร่วมกับข้อมูลตอนที่ 1 มาพัฒนาเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยต่อไป

2. ขั้นการสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ในขั้นการวางแผนมาสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ รายจ่ายและจำนวนเงินทุนที่ได้รับจากเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน เพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพ และการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายได้ และค่าใช้จ่ายทั้งในด้านการภาคเกษตรและนอกภาคการเกษตร ก่อนเข้าร่วมโครงการและหลังเข้าร่วมโครงการ จำนวนเงินกู้ที่ได้รับ วัตถุประสงค์การใช้เงินกู้ จำนวนถือครองที่ดินความสามารถในการชำระหนี้ การเข้ารับการอบรมตามโครงการ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรม ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนลักษณะของแบบสอบถามทั้ง 3 ด้านนี้เป็นแบบให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีโอกาสเลือกตอบได้ตามความเป็นจริง และแบบ มาตรฐานส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 1 หมายถึง มีบทบาทดังกล่าว น้อย
- 2 หมายถึง มีบทบาทดังกล่าว ปานกลาง
- 3 หมายถึง มีบทบาทดังกล่าว มาก
- 4 หมายถึง มีบทบาทดังกล่าว มากที่สุด

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ข้อมูลทฤษฎีภูมิโดย

1. ประสานงานขอรายชื่อเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตพื้นที่อำเภอตระการพืชผล จากสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดอุบลราชธานี
2. ขอความร่วมมือ ธกส. สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเรียกข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับเงินกู้แล้วนำไปลงทุนในด้านการปลูกพืช (ยางพารา) เลี้ยงสัตว์ (โคนม) และนอกภาคเกษตร (เช่น ค้าขาย) ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่มีหนังสือ ก 31 มีนาคม 2551 (ปีบัญชี 2550)
3. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของทุนและเรื่องของรายได้

ข้อมูลปฐมภูมิ

1. ขอความร่วมมือในการพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สาขาตระการพืชผล นัดหมายเกษตรกรที่ได้สุ่มรายชื่อเป็นตัวอย่างข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม
2. ประชุมซักซ้อมนักศึกษาฝึกงานที่มาช่วยงานภาคสนามในการสอบถามข้อมูลจากเกษตรกรที่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง
3. มอบแบบสอบถามให้นักศึกษาฝึกงานนำไป สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างและรับมอบแบบสอบถามคืน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (**Descriptive Method**) โดยการบรรยายจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิและทฤษฎีภูมิ
- 2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.5 (Statistical Package for Social Sciences) จึงกำหนดแผนข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่ายทั้งภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร จำนวนพื้นที่การถือครองที่ดิน จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการวัตถุประสงค์การใช้เงินกู้ การเข้ารับการอบรมตาม โครงการและความพึงพอใจในการอบรม
3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อ โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน
4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ก่อนโครงการและหลังโครงการ โดย
5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง เพศชายและเพศหญิง อายุ วุฒิการศึกษา จำนวนพื้นที่ถือครองที่ดิน จำนวนเงินกู้ที่ได้รับตามโครงการ ความสามารถในการชำระหนี้ การเข้ารับการอบรมในโครงการ

บทที่ 5 ผลการการศึกษา

เนื่องจากอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอำเภอที่มีขนาดใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งในลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศเหมาะแก่การเพาะปลูก ผู้ศึกษาจึงตัดสินใจเลือกอำเภอนี้เป็นกรณีศึกษา เพราะพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน(ส.ป.ก.) และเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม โดยการปลูกพืชระยะสั้นเป็นส่วนใหญ่เช่น ข้าว มันสำปะหลัง และปลูกพืชระยะยาวเช่น ยางพารา เป็นต้น เมื่อมีโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เกษตรกรที่มีใบเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4-01 จึงได้อื่นสมัครเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านสินเชื่อกับสถาบันการเงินของรัฐ เช่น ธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ในกรณีนี้จะขอศึกษาเฉพาะเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) โดยใช้เอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. 4-01 เป็นหลักประกันเงินกู้ ซึ่งมีรายละเอียดของจำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปี พ.ศ. 2549 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 จำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปี พ.ศ. 2549

อำเภอ	จำนวนเกษตรกร(ราย)	จำนวนพื้นที่(ไร่)
กุดข้าวปุ้น	226	4,795
เขมราฐ	1,570	25,403
เขื่องใน	5,970	41,777
โขงเจียม	665	14,206
คอนมดแดง	448	6,695
เดชอุดม	7,538	148,999
ตระการพืชผล	4,314	93,536
ตาลชุม	127	3,393
ทุ่งศรีอุดม	3,191	76,425

อำเภอ	จำนวนเกษตรกร(ราย)	จำนวนพื้นที่(ไร่)
นาจะหลวย	4,299	97,524
นาตาล	271	5,004
นาเขีย	276	4,219
น้ำยืน	244	6,585
บุญศรี	7,334	14,485
พิบูลมังสาหาร	1,156	23,059
โพธิ์ไทร	2,540	52,020
ม่วงสามสิบ	2,319	24,815
วารินชำราบ	280	3,022
ศรีเมืองใหม่	2,006	41,299
สิรินธร	1,270	26,739
เหล่าเสือโก้ก	634	8,723
รวม	46,678	722,723

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดอุบลราชธานี

จากตารางแสดงถึงจำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในจังหวัดอุบลราชธานีจำแนกเป็นรายอำเภอ ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปี พ.ศ. 2549

วิธปฏิบัติเกี่ยวกับการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

การจัดตั้งกลุ่มลูกค้า

ในการดำเนินการให้สินเชื่อในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้สาขาแนะนำให้เกษตรกรที่มีภูมิลำเนาอยู่ใกล้เคียงกันและสามารถติดต่อกันได้สะดวก รวมตัวกันไม่น้อยกว่า 5 คน เพื่อจัดตั้งกลุ่มลูกค้าและคัดเลือกบุคคลที่มีความเสถียรและมีความตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์ของเพื่อนเกษตรกรผู้สมัครเป็นลูกค้าด้วยกัน ขึ้นเป็นหัวหน้ากลุ่มลูกค้าหนึ่งคนและเป็นผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้าหนึ่งคนเพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับพนักงานสินเชื่อในการนัดประชุมหรือติดต่อกับลูกค้าในกลุ่มเกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อของธนาคารในทุกๆเรื่อง

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อ

1. ให้สาขาสับสนุนการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ไม่ว่าจะเป็นการใช้บริการสินเชื่อเฉพาะรายโดยตรงจากตัวเกษตรกรเองหรือโดยการเสนอแผนการขอใช้บริการสินเชื่อ ส.ป.ก. หรือเป็นการให้สินเชื่อตามโครงการที่ธนาคาร และ ส.ป.ก. ให้ความเห็นชอบในการดำเนินงานร่วมกัน

2. เกษตรกรลูกค้าผู้มีสิทธิขอกู้เงินจากธนาคารโดยใช้เอกสาร ส.ป.ก. เป็นประกันหนี้เงินกู้จะต้องเป็นผู้ที่มีรายชื่อปรากฏอยู่ในทะเบียนรายชื่อของ ส.ป.ก. ประจำจังหวัด ซึ่ง ส.ป.ก. จังหวัดจะจัดส่งทะเบียนรายชื่อดังกล่าวให้สาขา

3. กรณีเกษตรกรลูกค้าไม่มีรายชื่อปรากฏตามทะเบียนดังกล่าว แต่ประสงค์จะขอกู้เงินโดยใช้เอกสาร ส.ป.ก. เป็นประกันเงินกู้ ขอให้สาขาแนะนำให้เกษตรกรไปติดต่อ ส.ป.ก.จังหวัดเพื่อดำเนินการตรวจสอบตามขั้นตอนของ ส.ป.ก. ให้เรียบร้อยก่อนและเมื่อ ส.ป.ก. มีหนังสือแจ้งบัญชีรายชื่อของเกษตรกรรายดังกล่าวมาแล้วจึงจะมีสิทธิขอกู้เงินจากธนาคารได้

4. เกษตรกรลูกค้าที่ผ่านการขึ้นทะเบียนจากส่วนราชการเจ้าของทรัพย์สินแล้วสามารถขอกู้เงินจากธนาคารได้ โดยไม่ต้องผ่านการอบรมก่อน แต่ให้สาขาเป็นผู้พิจารณาว่าเกษตรกรรายใดสมควรได้รับการอบรมหรือไม่

5. ในกรณีที่เกษตรกรผู้รับสิทธิในสินทรัพย์อายุมากกว่า 60 ปี แต่ต้องการสินเชื่อสามารถให้บุคคลในครัวเรือนได้แก่ คู่สมรส บุตรหรือหลาน ซึ่งเป็นผู้เลี้ยงดูเกษตรกร ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าโดยใช้สินทรัพย์ของเกษตรกรผู้ทรงสิทธิเป็นประกันหนี้เงินกู้ได้

6. เกษตรกรลูกค้าสามารถนำสินทรัพย์ตามนโยบายการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนประเภทที่ดินของรัฐเป็นหลักประกันเงินกู้ในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมหรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ ทั้งนี้เกษตรกรต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ได้รับสิทธิเช่น ต้องประกอบอาชีพเกษตรกรรมและที่ดิน ส.ป.ก.4-01 ที่ได้รับต้องจัดทำเกษตร

7. การตรวจสอบและประเมินราคาที่ดิน กรณีใช้ ส.ป.ก.4-01 เป็นประกันหนี้เงินกู้ให้สาขาประเมินราคาไม่เกินราคาจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของกรมที่ดินที่ใช้ประเมินราคาที่ดินที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับที่ดินส.ป.ก.4-01 แปลงดังกล่าว

8. เมื่อสาขาตรวจสอบและประเมินราคาที่ดิน ส.ป.ก. ของเกษตรกรลูกค้าเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไม่ต้องจัดส่งเอกสารการตรวจสอบที่ดิน (แบบ13-020) ให้ ส.ป.ก. จังหวัดร่วมลงนามรับรองแต่อย่างใด

หลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินกู้ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

ตามบันทึกที่ 1900/1453 ลงวันที่ 16 มกราคม 2547 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) ได้กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการให้เงินกู้แก่เกษตรกรตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตปฏิรูปที่ดิน สาขาจะต้องรอให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับการฝึกอบรมจาก ส.ป.ก. เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงจะจ่ายเงินกู้ได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เกษตรกรลูกค้ารายเดิมที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนในเขตปฏิรูปที่ดิน มาก่อนปี 2547 ในกรณีที่เกษตรกรเหล่านี้ขอกู้เงินไปเพื่อประกอบอาชีพเดิม อนุญาตให้สาขาจ่ายเงินกู้ไปก่อนได้ ส่วนการฝึกอบรมให้ดำเนินการในภายหลัง
2. สำหรับเกษตรกรลูกค้ารายเดิมที่ขอกู้เงินเพื่อเปลี่ยนแปลงการผลิตใหม่ หรือ เกษตรกรรายใหม่ที่เพิ่งเข้าร่วมโครงการ สาขาจะต้องรอให้เกษตรกรเหล่านี้ได้รับการฝึกอบรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงจะจ่ายเงินกู้ได้

ลักษณะของสินเชื่อที่ให้การสนับสนุนควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

ให้สาขาสนับสนุนการให้สินเชื่อระยะสั้นเพื่อการผลิตเป็นเป้าหมายหลักส่วนสินเชื่อระยะปานกลางหรือระยะยาวเพื่อการลงทุน โดยทั่วไปเป็นเป้าหมายรอง กรณีเกษตรกรขอรับสินเชื่อระยะยาวเพื่อเป็นค่าชดเชยให้เจ้าของที่ดินเดิม หรือเพื่อชำระค่าเช่าซื้อที่ดิน สาขาควรแนะนำให้เกษตรกรขอรับสินเชื่อดังกล่าวจากกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร ทั้งนี้ เนื่องจากกองทุนฯ มีวัตถุประสงค์ให้กู้เงินเพื่อการนี้โดยตรง อีกทั้งการลงทุนดังกล่าวมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูง การใช้สินเชื่อจากเงินกองทุนฯ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากธนาคารจะไม่เป็นภาระหนักแก่เกษตรกรผู้ขอกู้ ส่วนเงินกู้ระยะปานกลางหรือระยะยาวเพื่อปรับปรุงที่ดิน หรือเพื่อพัฒนาที่ดินเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต หากเกษตรกรสามารถขอกู้เงินจากกองทุนฯ ได้ให้สาขาแนะนำเกษตรกรให้ติดต่อกู้เงินจากกองทุนฯ ก่อน เว้นแต่สาขาจะได้รับการยืนยันจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด (ส.ป.ก.จังหวัด) ว่าเงินกองทุนฯ ไม่เพียงพอที่จะให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรรายดังกล่าวได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้สาขาพิจารณาให้เงินกู้เฉพาะรายที่สาขาพิจารณาแล้ว เห็นว่าเงินกู้ดังกล่าวจะ ไม่เป็นภาระหนักแก่เกษตรกรในการชำระคืนเงินกู้แก่ธนาคาร

หลักเกณฑ์ในการชำระคืนเงินกู้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ

1. การชำระเงินกู้ระยะสั้น กำหนดให้ชำระคืนภายใน 12 เดือน แต่ไม่เกิน 18 เดือน หรือตามฤดูกาลผลิต หรือผลผลิตที่ได้รับ

2. การชำระเงินกู้ระยะยาว กำหนดให้ชำระคืนไม่เกิน 15 ปี สามารถแบ่งชำระเป็นรายงวดหรือตามผลผลิตที่ได้รับ หรือมีรายได้จากการลงทุนเป็นต้นไป

ตัวอย่างเช่น นายสงเสริม กู้เงิน ธ.ก.ส. จำนวน 60,000 บาท เพื่อนำไปปลูกยางพาราจำนวน 10 ไร่ สัญญาเงินกู้ระบุให้ชำระคืนภายใน 10 ปี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปี 2541	การปลูกยางพาราใช้ระยะเวลา 7 ปี ในการปลูก ดังนั้นให้ชำระเฉพาะดอกเบี้ย ไม่ต้องชำระเงินต้น เนื่องจากยังไม่มีรายได้จากการปลูกยางพารา
ปี 2542	
ปี 2543	
ปี 2544	
ปี 2545	
ปี 2546	
ปี 2547	ชำระเงินต้น 10,000 + ดอกเบี้ย
ปี 2548	ชำระเงินต้น 10,000 + ดอกเบี้ย
ปี 2549	ชำระเงินต้น 20,000 + ดอกเบี้ย
ปี 2550	ชำระเงินต้น 20,000 + ดอกเบี้ย

จากการศึกษาข้อมูลเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ที่ได้รับเงินกู้ และมีหนี้คงเหลือในปี 2550 จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขา ราชการ พิษณุ จังหวัดอุบลราชธานี นั้น ผู้ศึกษาขอเสนอผลการศึกษาดังนี้

- 5.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป
- 5.2 ข้อมูลด้านรายได้
- 5.3 ข้อมูลด้านรายจ่าย
- 5.4 จำนวนการถือครองที่ดิน
- 5.5 ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ
- 5.6 การอบรมจากโครงการ
- 5.7 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกร

5.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ตารางที่ 5.2 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	53	53
หญิง	47	47
2) อายุ		
20-30	5	5
31-40	44	44
41-50	41	41
51-ขึ้นไป	10	10
3) สถานภาพสมรส		
โสด	3	3
สมรส	93	93
หย่าร้าง	4	4
4) ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	69	69
มัธยมศึกษา	26	26
ปวช.,ปวส.,ปริญญาตรี	5	5
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0

ที่มา: จากการคำนวณของตาราง Excel

ตารางที่ 5.1. ข้อมูลทั่วไปของ เกษตรกรเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จากการศึกษามีผลปรากฏดังนี้

เพศ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 53 เป็นเพศชาย ส่วนที่เหลือร้อยละ 47 เป็นเพศหญิง

อายุ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่

ร้อยละ 44 มีช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาร้อยละ 41 มีช่วงอายุระหว่าง 41 -50 ปี และถัดมา ร้อยละ 10 มีช่วงอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 5 มีช่วงอายุระหว่าง 20-30 ปี

สถานภาพ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ร้อยละ 93 สมรสแล้ว รองลงมาร้อยละ 4 เป็นหม้าย และมีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 3 ที่ยังเป็นโสด

วุฒิการศึกษา เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ร้อยละ 69 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาร้อยละ 26 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และมีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 5 จบการศึกษาระดับ ปวช.,ปวส.,ปริญญาตรี

สรุปโดยรวมจะเห็นได้ว่าทุนทางสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่ต่ำ ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับเกษตรกรโดยทั่วไปที่มีอายุค่อนข้างมาก มีสถานภาพการสมรสค่อนข้างมั่นคงและมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ

5.2 ข้อมูลด้านรายได้

ตารางที่ 5.3 ข้อมูลด้านรายได้

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ก่อนได้รับเงินกู้		
1)รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	11	11
10,001-20,000 บาท	30	30
20,001-30,000 บาท	8	8
30,001-50,000 บาท	42	42
50,001-100,000 บาท	9	9
100,001 บาท ขึ้นไป	0	0
2)รายได้เฉลี่ยต่อปี(นอก-ภาคการเกษตร)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	28	28
10,001-20,000 บาท	52	52
20,001-30,000 บาท	6	6

30,001-50,000 บาท	12	12
50,001-100,000 บาท	2	2
100,001 บาท ขึ้นไป	0	0
รายได้หลังได้รับเงินกู้		
1)รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	1	1
10,001-20,000 บาท	6	6
20,001-30,000 บาท	8	8
30,001-50,000 บาท	41	41
50,001-100,000 บาท	33	33
100,001 บาท ขึ้นไป	11	11
2)รายได้เฉลี่ยต่อปี(นอก-ภาคการเกษตร)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	8	8
10,001-20,000 บาท	52	52
20,001-30,000 บาท	15	15
30,001-50,000 บาท	19	19
50,001-100,000 บาท	6	6
100,001 บาท ขึ้นไป	0	0

ที่มา: จากการคำนวณของตาราง Excel

จากตารางที่ 5.2 ข้อมูลด้านรายได้ แยกออกเป็น 2 กรณีคือ รายได้ก่อนได้รับเงินกู้จากโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และรายได้หลังจากได้รับเงินกู้เมื่อเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

5.2.1. รายได้ก่อนได้รับเงินกู้ (ภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร)

5.2.1.1. รายได้ก่อนได้รับเงินกู้ภาคการเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ช.ก.ส.) สาขา ตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนร้อยละ 42 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 30,001-50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 30 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท และถัดมา

ร้อยละ 11 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า 10,000 บาท มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 8 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 20,001-30,000 บาท

5.2.1.2. รายได้ก่อนได้รับเงินกู้นอกภาคการเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขา ตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนร้อยละ 52 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 28 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า 10,000 บาท และถัดมาร้อยละ 12 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 30,001-50,000 บาท มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 2 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์ก่อนที่จะได้รับเงินกู้ตามโครงการส่วนใหญ่จะมีรายได้มาจากภาคการเกษตรซึ่งข้อมูลสอดคล้องกับสภาพข้อมูลของเกษตรกร โดยทั่วไปที่มีรายได้หลักมาจากการประกอบอาชีพด้านการเกษตรซึ่งมีรอบการผลิตส่วนใหญ่ปีละครั้งเท่านั้นและมีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่มีการประกอบอาชีพเสริมที่นอกเหนือจากการทำการเกษตร

5.2.2. รายได้หลังได้รับเงินกู้ (ภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร)

5.2.2.1. รายได้หลังได้รับเงินกู้ภาคการเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขา ตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนร้อยละ 41 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 30,001-50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 33 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท และถัดมา ร้อยละ 11 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 100,001 บาทขึ้นไป มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 1 มีรายได้ภาคการเกษตรอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า 10,000 บาท

5.2.2.2. รายได้หลังได้รับเงินกู้นอกภาคการเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขา ตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนร้อยละ 52 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 19 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 30,001-50,000 บาท และถัดมาร้อยละ 15 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 20,001-30,000 บาท มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 6 มีรายได้นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 50,001-100,000 บาท

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเมื่อได้รับเงินกู้จากโครงการแล้วส่วนใหญ่จะมีรายได้มาจากภาคการเกษตรเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากเกษตรกรนำเงินทุนไปลงทุนด้านการเกษตร(ยางพารา) ถึงแม้จะยังไม่มีผลผลิตแต่เกษตรกรสามารถปลูกที่ระยะสั้น(มัน

สำปะหลัง)ระหว่างแถว จึงทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และจากการทดสอบด้วยวิธี Multiple Comparisons พบว่าตัวที่ทำให้เกษตรกรมีรายได้เปลี่ยนแปลง คือ เพศ วุฒิการศึกษา รายได้ก่อนกู้ภาคการเกษตร จำนวนการถือครองที่ดิน จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน จำนวนครั้งที่ได้รับการเข้าอบรม ส่วนรายได้นอกภาคการเกษตรไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้หลักมาจากการประกอบอาชีพด้านการเกษตรซึ่งมีรอบการผลิตส่วนใหญ่ปีละครั้งเท่านั้นและมีเกษตรกรเพียงส่วนน้อยที่มีการประกอบอาชีพเสริมที่นอกเหนือจากการทำการเกษตร

5.3 ข้อมูลด้านค่าใช้จ่าย

ตารางที่ 5.4 ข้อมูลด้านรายจ่าย

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
รายจ่ายหลังได้รับเงินกู้ตามโครงการ		
1)รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3	3
10,001-20,000 บาท	29	29
20,001-30,000 บาท	13	13
30,001-50,000 บาท	48	48
50,001-100,000 บาท	6	6
100,001 บาท ขึ้นไป	1	1
2)รายจ่ายเฉลี่ยต่อปี(นอก-ภาคการเกษตร)		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	21	21
10,001-20,000 บาท	53	53
20,001-30,000 บาท	19	19
30,001-50,000 บาท	5	5
50,001-100,000 บาท	2	2
100,001 บาท ขึ้นไป	0	0

ที่มา: จากการคำนวณของตาราง Excel

จากตารางที่ 5.3 ข้อมูลด้านรายจ่าย เป็นรายจ่ายหลังจากได้รับเงินกู้เมื่อเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร และค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร

5.3.1. ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน และได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัด อุบลราชธานี จำนวนร้อยละ 48 มีรายจ่ายภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 30,001-50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 29 มีรายจ่ายภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท และถัดมาร้อยละ 13 มีรายจ่ายภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 20,001-30,000 มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 1 มีรายจ่ายภาคการเกษตรอยู่ในระดับที่มากกว่า 100,001 บาทขึ้นไป

5.3.2. ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนร้อยละ 53 มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท รองลงมาร้อยละ 21 มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า10,000 บาท และถัดมา ร้อยละ 19 มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 20,001-30,000 บาท มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 2 มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรอยู่ในระดับที่มากกว่า 50,001 บาท ขึ้นไป

จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายของเกษตรกรในภาคการเกษตรส่วนใหญ่จะเป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุนในการผลิต อาทิเช่นค่าพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ค่าปัจจัยการผลิต ส่วนค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรนั้นส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภค และการดำรงชีวิตประจำวันมีเพียงบางรายที่นำไปลงทุนประกอบอาชีพเสริม

5.4 จำนวนการถือครองที่

ตารางที่ 5.5 จำนวนผู้ถือครองทำการเกษตร และขนาดเนื้อที่ถือครองทั้งสิ้น พ.ศ. 2546

จังหวัดอุบลราชธานี

ขนาดเนื้อที่ถือครองที่ดินการเกษตร (ไร่)	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2	3,580	1.75
2 - 5	19,307	9.44
6 - 9	23,832	11.66

ขนาดเนื้อที่ถือครองที่ดินการเกษตร (ไร่)	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
10 - 19	64,811	31.70
20 - 39	67,467	33.00
40 - 59	18,370	8.98
60 - 139	6,882	3.37
140 ขึ้นไป	222	0.11
รวม	204,470	100

ที่มา : สำมะโนเกษตร พ.ศ. 2546 จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 5.6 ข้อมูลการถือครองที่ดิน

จำนวนการถือครองที่ดิน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10 ไร่	10	10
11-20 ไร่	31	31
21-30 ไร่	20	20
31-50 ไร่	31	31
51 ไร่ ขึ้นไป	8	8

ที่มา: จากการคำนวณของตาราง Excel

จากตารางที่ 5.4 ข้อมูลการถือครองที่ดิน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพิชผลจังหวัดอุบลราชธานี มีการถือครองที่ดิน ร้อยละ 31 อยู่ในช่วง 11-20 ไร่ และ 31-50 ไร่ ในจำนวนเท่ากัน รองลงมาร้อยละ 20 มีที่ดินอยู่ในช่วง 21-30ไร่ และถัดมาร้อยละ 10 มีที่ดินอยู่ในระดับที่ต่ำกว่า10ไร่ มีเพียงส่วนน้อยร้อยละ 8 มีที่ดินอยู่ในช่วง 51 ไร่ขึ้นไป

จะเห็นได้ว่าขนาดการถือครองที่ดินของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนซึ่งเป็นเกษตรกรที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินมีขนาดใกล้เคียงกับขนาดการถือครองที่ดินของเกษตรกรทั่วไปของจังหวัดอุบลราชธานีคือมีขนาดพื้นที่การถือครองที่ดินส่วนใหญ่ระหว่าง 10-40

ไว้ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีลักษณะการถือครองที่ดินคล้ายกันกับเกษตรกรทั่วไป

ผลการคำนวณเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร(Chi-Square) ด้วยวิธีเพียร์สัน การถือครองที่ดินกับจำนวนเงินกู้ตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน สมมติฐานทางสถิติ

$H_0: \rho = 0$ จำนวนเงินกู้ตามโครงการขึ้นอยู่กับ การถือครองที่ดิน

$H_1: \rho \neq 0$ จำนวนเงินกู้ตามโครงการ ไม่ขึ้นอยู่กับ การถือครองที่ดิน

ผลการคำนวณค่า P (ความน่าจะเป็น) = .335, α (ระดับนัยสำคัญ) = .05 ดังนั้น ค่า P มากกว่าค่า α จึงยอมรับ H_0

สรุปได้ว่าจำนวนเงินกู้ที่ได้รับตามโครงการขึ้นอยู่กับจำนวนการถือครองที่ดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จะเห็นได้ว่าโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ได้สนับสนุนเงินทุนให้แก่เกษตรกรตั้งแต่รายเล็ก ๆ ไปจนถึงเกษตรกรรายใหญ่ ๆ จึงทำให้โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนประสบผลสำเร็จ เพราะมีส่วนช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากจนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนได้ตามโครงการ

5.5 ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ

ตารางที่ 5.7 ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
1) วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน		
1.1 ปลุกพืช	67	67
1.2 เลี้ยงสัตว์	29	29
1.3 นอกภาคการเกษตร	4	4
2) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	0	0
10,001-20,000 บาท	5	5
20,001-30,000 บาท	7	7
30,001-50,000 บาท	46	46

50,001-100,000 บาท	31	31
100,001 บาท ขึ้นไป	11	11
3) ความสามารถในการชำระหนี้		
สามารถชำระหนี้ได้	95	95
ไม่สามารถชำระหนี้ได้	5	5

ที่มา: จากการคำนวณของตาราง Excel

จากตารางที่ 5.5 ข้อมูลการได้รับสินเชื่อ แยกออกเป็น 3 กรณีคือ วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน และจำนวนเงินกู้ในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน รวมถึงความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกร

5.5.1 วัตถุประสงค์ในการกู้เงินตามโครงการ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ร้อยละ 67 มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินเพื่อนำไปใช้ในด้านการปลูกพืช(ยางพารา) รองลงมาร้อยละ 29 มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินเพื่อนำไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์(โคขุน) และส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 4 มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินเพื่อนำไปใช้ในส่วนของนอกภาคการเกษตร(เช่น ค่าขาย รับจ้างบริการ)

ตารางที่ 5.8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานวัตถุประสงค์การกู้เงินจำนวนเงินกู้ในโครงการ

วัตถุประสงค์ในการกู้	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ด้านการปลูกพืช	5.58	.989
ด้านการเลี้ยงสัตว์	4.25	1.042
นอกภาคการเกษตร	3.38	.416
รวม	4.40	.816

ที่มา: จากการคำนวณ

จากตารางแสดงถึงค่าเฉลี่ยของเงินกู้ตามวัตถุประสงค์ด้านการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันแต่การกระจายของข้อมูลวัตถุประสงค์ด้านการเลี้ยงสัตว์มีการกระจายข้อมูลมากกว่า

เกษตรกรที่มีวัตถุประสงค์ในการกู้เพื่อเลี้ยงสัตว์จะเป็นการกู้เงินเพื่อซื้อแม่พันธุ์โคเพื่อนำมาเลี้ยงเพื่อผลิตลูกโคซึ่งจะได้รับผลตอบแทนในการขายลูกโคในระยะเวลาเกินกว่า 2 ปี และมีเกษตรกรบางส่วนที่เลี้ยงโคขุนซึ่งมีระยะเวลาในการได้รับผลตอบแทนภายใน 1 ปี ส่วนเกษตรกรที่มีวัตถุประสงค์ด้านพืชจะเป็นการใช้เงินกู้ในการปลูกยางพาราตั้งแต่เริ่มปลูกซึ่งจะได้รับผลตอบแทนในปีที่ 6 สำหรับเกษตรกรที่มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินนอกภาคการเกษตรนั้นจะเป็นการค้าขายสินค้าอุปโภค ในหมู่บ้าน

5.5.2 จำนวนเงินกู้ในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ร้อยละ 46 ได้รับเงินกู้ในช่วง 30,001-50,000 บาท รองลงมาร้อยละ 31 ได้รับเงินกู้ในช่วง 50,001-100,000 บาท และถึคมาร้อยละ 11 ได้รับเงินกู้ในช่วง 100,001 บาทขึ้นไป มีเพียงส่วนน้อย ร้อยละ 5 ได้รับเงินกู้ในช่วง 10,001-20,000 บาท

5.5.3 ความสามารถในการชำระหนี้ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 95 สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 5 ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด เนื่องจากเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังประสบกับปัญหาจากภัยธรรมชาติ โดยในการกำหนดชำระหนี้ตามสัญญาภู่นั้นจะกำหนดให้เกษตรกรส่งชำระเป็นรายปี ปีละ 1 งวด จนกระทั่งชำระเสร็จซึ่งจะใช้เวลาในการชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นภายในไม่เกิน 15 ปี

5.5 การอบรมจากโครงการ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ ร้อยละ 86 ได้เข้ารับการฝึกอบรม ส่วนที่เหลือร้อยละ 14 ไม่ได้รับการอบรม ผู้ที่ได้รับการอบรมส่วนใหญ่ ได้รับการอบรม 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมาจำนวน 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23 และน้อยที่สุดจำนวน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6

หัวข้อในการอบรม มีดังต่อไปนี้

1. การปลูกพืชระยะสั้น เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง
2. การปลูกพืชระยะยาว เช่น วิธีการปลูกยางพารา และการดูแลสวนยาง

3. การเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ ไก่ สุกร
4. การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ใช้อเอง
5. การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เช่น การทำบัญชีครัวเรือน การทำน้ายาล้างจานตัวเอง การทำแชมพูสระผมตัวเอง

ตารางที่ 5.9 เปรียบเทียบก่อนกู้รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร) * หลังกู้รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร) Crosstabulation Count

ก่อนกู้รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)	หลังกู้ รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)						Total
	ต่ำกว่า 10,000	10,001-20,000	20,001-30,000	30,001-50,000	50,001-100,000	100,001- ขึ้นไป	
ต่ำกว่า 10,000	1	4	3	3	0	0	11
10,001-20,000	0	2	1	24	3	0	30
20,001-30,000	0	0	3	3	2	0	8
30,001-50,000	0	0	0	11	26	5	42
50,001-100,000	0	0	1	0	2	6	9
Total	1	6	8	41	33	11	100

ที่มา: จากการคำนวณของโปรแกรมสำเร็จรูป

ดังนั้น จากข้อมูลเบื้องต้นที่ได้มาพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วม โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ที่ได้รับเงินกู้ จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาตระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานีและมีหนี้คงเหลือในปี 2550 ส่วนใหญ่ร้อยละ 80 เมื่อได้รับเงินกู้ไปแล้ว และนำไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีเพียงร้อยละ 1 เท่านั้นที่มีรายได้ลดลง อาจจะส่งผลมาจากมีรายจ่ายเพิ่มขึ้น และร้อยละ 19 มีรายได้เท่าเดิม ดังตาราง

รายได้เพิ่มคิดเป็นร้อยละ	80
รายได้ลดคิดเป็นร้อยละ	1
รายได้คงที่คิดเป็นร้อยละ	19
รวม	100

ตารางที่ 5.10 เปรียบเทียบจำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน * จำนวนการถือครองที่ดิน Crosstabulation Count

จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน	จำนวนการถือครองที่ดิน					Total
	ต่ำกว่า10 ไร่	11-20 ไร่	21-30 ไร่	31-50 ไร่	51 ไร่ขึ้นไป	
10,001-20,000	1	4	0	0	0	5
20,001-30,000	2	3	1	1	0	7
30,001-50,000	5	19	12	9	1	46
50,001-100,000	2	4	7	15	3	31
100,001-ขึ้นไป	0	1	0	6	4	11
Total	10	31	20	31	8	100

ที่มา: จากการคำนวณของโปรแกรมสำเร็จรูป

จากข้อมูลของตารางที่ 5.7 พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่ได้รับเงินกู้ จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานีและมีหนี้คงเหลือในปี 2550 ส่วนใหญ่ถือครองที่ดินอยู่ระหว่าง 11-20 ไร่ และได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในวงเงิน 30,001-50,000 บาท เป็นส่วนใหญ่ แสดงว่าโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า การเข้าถึงแหล่งเงินทุนทำให้เกษตรกรสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นและโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุนของเกษตรกร

การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อพยากรณ์

เมื่อนำข้อมูลตัวแปรทุกตัวมาทดสอบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้หลังกู้เงิน(ภาคการเกษตร)หรือไม่ โดยการตั้งสมมติฐานทางสถิติ ดังนี้

$H_0 : \rho = 0$ ตัวแปรอิสระทุกตัวไม่สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้(ภาคการเกษตร)ได้

$H_1 : \rho \neq 0$ ตัวแปรอิสระบางตัวสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้(ภาคการเกษตร)ได้

ผลการคำนวณ P (ความน่าจะเป็น) = .000 α (ระดับนัยสำคัญ) = .05 ดังนั้น ค่า P น้อยกว่าค่า α จึงปฏิเสธ H_0 ยอมรับ H_1

สรุปได้ว่าตัวแปรอิสระบางตัวสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้(ภาคการเกษตร)ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการทดสอบตัวแปรที่สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้(ภาคการเกษตร)ได้ประกอบด้วย

1. ค่า P รายได้ก่อนกู้เงินนอกภาคการเกษตร = $.012 < \alpha$ ดังนั้นตัวแปรรายได้ก่อนกู้เงินนอกภาคการเกษตรสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้เงินภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ค่า P ค่าใช้จ่ายต่อปีภาคการเกษตร = $.040 < \alpha$ ดังนั้นตัวแปรค่าใช้จ่ายต่อปีภาคการเกษตรสามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้เงินภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ค่า P จำนวนการถือครองที่ดิน = $.045 < \alpha$ ดังนั้นตัวแปรจำนวนการถือครองที่ดิน สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้เงินภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. ค่า P จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน = $.003 < \alpha$ ดังนั้นตัวแปรจำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้เงินภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. ค่า P การเข้ารับการอบรมจากโครงการ = $.045 < \alpha$ ดังนั้นตัวแปรการเข้ารับการอบรมจากโครงการ สามารถนำมาใช้ในการพยากรณ์รายได้หลังกู้เงินภาคการเกษตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 (ดังมีรายละเอียดแนบในภาคผนวก จ)

5.7 ปัญหา และอุปสรรคของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานีและมีหนึ่งเหลือในปี 2550 มีปัญหา อุปสรรค ในโครงการดังนี้เป็นปัญหา อุปสรรค ที่ได้จากคำถามปลายเปิดไม่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อจากธนาคาร ซึ่งเป็นปัญหา อุปสรรค ในทุกขั้นตอนการเข้าร่วมโครงการตั้งแต่การขอเข้ารับสิทธิการทำกินในการปฏิรูปที่ดินของสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี การขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน การขอรับสินเชื่อจากธนาคาร ซึ่งพอจะสรุปปัญหา อุปสรรค ได้ตามลำดับดังนี้

1) ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่มีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้การผลิตมีความเสี่ยงที่จะเกิดการขาดทุน ซึ่งเป็นข้อปัญหาที่เกษตรกรไม่สามารถหาทางในการแก้ไขได้เองต้องให้รัฐบาลช่วยเหลือทั้งในรูปการช่วยควบคุมต้นทุนการผลิตไม่ให้สูงเกินไป ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 70 ต้องการให้แก้ปัญหานี้โดยเร่งด่วน

2) ปัญหาด้านการตลาดและราคาผลผลิต เกษตรกรร้อยละ 20 ต้องการให้จัดหาตลาดและประกันราคาพืชผลให้มีราคาที่สูง เกษตรกรจะได้มีอำนาจต่อรองราคากับพ่อค้า ซึ่งจะทำให้พ่อค้าไม่สามารถกดราคาพืชผลของเกษตรกรได้

3) ปัญหาด้านอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เกษตรกรร้อยละ 2 ต้องการให้ลดดอกเบี้ยเงินกู้ในโครงการลงกว่าที่กำหนดไว้ แต่ในความเป็นจริงตามหลักของเศรษฐศาสตร์ การลดอัตราดอกเบี้ยไม่สามารถแก้ปัญหาให้เกษตรกรได้แต่จะเป็นการซ้ำเติมเกษตรกรมากยิ่งขึ้น เพราะเกษตรกรจะไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

4) เกษตรกรร้อยละ 2 ต้องการให้มีโครงการพักหนี้ระยะยาว

5) ปัญหาการไม่ได้รับการอบรมอาชีพจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ การจัดอบรมให้ความรู้ทั้งด้านการผลิตและการจัดการจากสำนักงานปฎิรูปที่ดินและจากธนาคารนั้น ไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ควรจะมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์ พัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ฯลฯ เข้ามาต่อยอดให้ความรู้ ปัญหานี้คิดเป็นร้อยละ 2 เช่นกัน

6) ปัญหาการได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรที่มีที่ดินที่จะเข้าร่วม โครงการน้อย เมื่อธนาคารจะมีการประเมินราคาที่ดินตามราคาที่ดินกลางของสาขา ทำให้การกู้เงินโดยใช้หลักประกันจ่านองที่ดินในโครงการกู้ได้น้อยกว่าความต้องการของเกษตรกร ปัญหานี้คิดเป็นร้อยละ 2 เช่นกัน

7) ปัญหาการได้รับความไม่สะดวกในการขอกู้เงินกับธนาคารทั้งในส่วนการให้บริการที่พนักงานมีน้อยและขั้นตอนการขอกู้ใช้เวลานาน คิดเป็นร้อยละ 1

8) ปัญหาด้านการขอรับสิทธิเข้าทำกินในที่ดินและการออกเอกสารแสดงสิทธิ (ส.ป.ก. 4-01) ยังมีความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ทำให้การล่าช้าไม่สามารถเข้าขอรับสิทธิได้ทันตามความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 1

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องการเปลี่ยนแปลงของรายได้เกษตรกรตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน : กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาจากบทที่ 5 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการมีรายได้เพิ่มขึ้นจริงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับทฤษฎีการสะสมทุน(Capital Accumulation) ของ Gerald M.Meier และ Robert E.Baldwin ที่ว่าการให้เงินลงทุนจะทำให้เกิดการผลิตเพิ่มสูงขึ้นและมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นเพื่อกำจัด "วัฏจักรแห่งความยากจน"ให้หมดไป ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะในการศึกษาได้ดังนี้

6.1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรหลังจากเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยเกษตรกรที่ได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน(ส.ป.ก.4-01)ได้มีการขึ้นทะเบียนเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นกับสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดอุบลราชธานี และที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่ยังคงมีหนี้เงินกู้ค้างเหลืออยู่กับธนาคาร ณ 31 มีนาคม พ.ศ.2551(ปีบัญชี 2550) จำนวน 1,000 คน และได้กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จำนวน 100 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้องและจัดหมวดหมู่ลงรหัสเพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.5 ให้ค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าผลรวม การศึกษามีดังนี้

1. ผลการศึกษาด้านการได้รับเงินทุนกับการเปลี่ยนแปลงรายได้ภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร

1.1 รายได้หลังได้รับเงินกู้ภาคการเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเป็นทุนในการลงทุน ยังคงมีหนึ่งคังเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551(ปีบัญชี 2550) มีรายได้ภาคการเกษตรเปลี่ยนแปลงดังนี้

ตาราง 6.1 ข้อมูลเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงรายได้หลังรับเงินกู้ภาคการเกษตร

จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการ แปลงสินทรัพย์เป็นทุน	จำนวนราย ทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาคการเกษตร หลังจากได้รับเงินกู้					
		มีรายได้ เพิ่มขึ้น		มีรายได้ คงที่		มีรายได้ ลดลง	
		ราย	%	ราย	%	ราย	%
1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	-	-	-	-	-	-	-
2 10,001-20,000 บาท	5	4	80	1	20	-	-
3 20,001-30,000 บาท	7	6	85.71	1	14.29	-	-
4 30,001-50,000 บาท	46	35	76.09	11	23.91	-	-
5 50,001-100,000 บาท	31	26	83.87	5	16.13	-	-
6 100,001 บาท ขึ้นไป	11	9	81.82	1	9.09	1	9.09
ยอดรวม	100	80	80	19	19	1	1

ที่มา: จากการคำนวณของตาราง Excel

1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท มีทั้งหมด 5 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 80 และเกษตรกรที่มีรายได้คงที่มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 20 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการ

2) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท มีทั้งหมด 7 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.71 และเกษตรกรที่มีรายได้คงที่มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.29 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการ

3) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารมากกว่า 30,001-50,000 บาท มีทั้งหมด 46 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีจำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.09 และเกษตรกรที่มีรายได้คงที่มีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.91 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการ

4) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารมากกว่า 50,001-100,000 บาท มีทั้งหมด 31 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.87 และเกษตรกรที่มีรายได้คงที่มีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.13 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการ

5) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารมากกว่า 100,001 บาทขึ้นไป มีทั้งหมด 11 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.82 และเกษตรกรที่มีรายได้คงที่มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.09 และเกษตรกรรายที่มีรายได้ลดลงจำนวน 1 คิดเป็นร้อยละ 9.09

จากตารางพอที่จะสรุปได้ว่า ถ้าธนาคารให้วงเงินกู้ 30,001 บาท ขึ้นไปจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเพราะมีเงินลงทุนที่เพียงพอ แต่ถ้าธนาคารให้วงเงินกู้ต่ำกว่า 20,000 บาท จะไม่ส่งผลต่อการลงทุน เพราะเงินลงทุนไม่เพียงพอ

1.2 รายได้หลังได้รับเงินกู้นอกภาคการเกษตร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเป็นทุนในการลงทุน ยังคงมีหนี้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551(ปีบัญชี 2550) มีรายได้นอกภาคการเกษตรเปลี่ยนแปลงดังนี้

ตาราง 6.2 ข้อมูลเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงรายได้หลังรับเงินกู้นอกภาคการเกษตร

จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการ แปลงสินทรัพย์เป็นทุน	จำนวนราย ทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาคการเกษตร หลังจากได้รับเงินกู้						
		มีรายได้ เพิ่มขึ้น		มีรายได้ คงที่		มีรายได้ ลดลง		
		ราย	%	ราย	%	ราย	%	
1	ต่ำกว่า 10,000 บาท	-	-	-	-	-	-	
2	10,001-20,000 บาท	5	60	2	40	-	-	
3	20,001-30,000 บาท	7	42.86	3	42.86	1	14.28	
4	30,001-50,000 บาท	46	39.13	26	56.52	2	4.35	
5	50,001-100,000 บาท	31	54.84	11	35.48	3	9.68	
6	100,001 บาท ขึ้นไป	11	63.64	4	36.36	-	-	
	ยอดรวม	100	48	48	46	46	6	6

ที่มา: จากการคำนวณของตาราง Excel

1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท มีทั้งหมด 5 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 และเกษตรกรที่มีรายได้คงที่มีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 40 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการ

2) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารตั้งแต่ 20,001-30,000 บาท มีทั้งหมด 7 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.86 และเกษตรกรที่มีรายได้คงที่มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.86 และเกษตรกรรายใดที่มีรายได้ลดลงจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.28

3) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารวงเงินตั้งแต่ 30,001-50,000 บาท มีทั้งหมด 46 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.13 และเกษตรกรที่มีรายได้คงที่มีจำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.52 และเกษตรกรรายใดที่มีรายได้ลดลงจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.35

4) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารมากกว่า 50,001-100,000 บาท มีทั้งหมด 31 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.84 และเกษตรกรที่มีรายได้คงที่มีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.48 และเกษตรกรรายใดที่มีรายได้ลดลงจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.68

5) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารมากกว่า 100,001 บาทขึ้นไป มีทั้งหมด 11 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมีจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.64 และเกษตรกรที่มีรายได้คงที่มีจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.36 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้การเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการ

2. ผลการศึกษาด้านการได้รับการอบรม (ด้านทุนมนุษย์)

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเป็นทุนในการลงทุน และยังคงมีหนี้คงเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551(ปีบัญชี 2550) ที่ได้รับการอบรมทั้งสิ้น 86 และผู้ที่ไม่ได้รับการอบรมจำนวน 14 ราย จากสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับค่าเพิ่มขึ้นของรายได้พบว่ามิรายได้จากการเกษตรเปลี่ยนแปลงดังนี้

2.1 ภาคการเกษตร

ตารางที่ 6.3 ข้อมูลรายได้ภาคการเกษตรหลังจากรับเงินกู้และการอบรม

การอบรม	จำนวน ราย ทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงรายได้ภาคการเกษตร หลังจากได้รับเงินกู้						
		มีรายได้ เพิ่มขึ้น		มีรายได้ คงที่		มีรายได้ ลดลง		
		ราย	%	ราย	%	ราย	%	
1	ไม่ได้เข้ารับการอบรม	14	8	57.14	6	42.86	-	-
2	ได้เข้ารับการอบรม	86	72	83.72	13	15.12	1	1.16
ยอดรวม		100	80	80	19	19	1	1

ที่มา: จากการคำนวณของตาราง Excel

1) เกษตรกรที่ไม่ได้รับการอบรมภาคการเกษตรทั้งหมด จำนวน 14 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรเพิ่มขึ้นจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.14 และมีรายได้จากการเกษตรคงที่จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.86 และไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีรายได้จากการเกษตรลดลงจากการเข้าร่วมโครงการ

2) เกษตรกรที่ได้รับการอบรมภาคการเกษตรทั้งหมด จำนวน 86 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรเพิ่มขึ้นจำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.72 และมีรายได้จากการเกษตรคงที่จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.11 และมีเกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรลดลงจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.16

2.2 นอกภาคการเกษตร

ตารางที่ 6.4 ข้อมูลรายได้นอกภาคการเกษตรหลังจากรับเงินกู้และการอบรม

การอบรม	จำนวน ราย ทั้งหมด	การเปลี่ยนแปลงรายได้นอกภาคการเกษตร หลังจากได้รับเงินกู้						
		มีรายได้ เพิ่มขึ้น		มีรายได้ คงที่		มีรายได้ ลดลง		
		ราย	%	ราย	%	ราย	%	
1	ไม่ได้เข้ารับการอบรม	14	7	50	3	21.43	4	28.57
2	ได้เข้ารับการอบรม	86	41	47.67	43	50	2	2.33
ยอดรวม		100	48	48	46	46	6	6

ที่มา: จากการคำนวณของตาราง Excel

1) เกษตรกรที่ไม่ได้รับการอบรมนอกภาคการเกษตรทั้งหมด จำนวน 14 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรเพิ่มขึ้นจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 และมีรายได้จากการเกษตรคงที่จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.43 และมีเกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรลดลงจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.57

2) เกษตรกรที่ได้รับการอบรมนอกภาคการเกษตรทั้งหมด จำนวน 86 ราย แยกเป็นเกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรเพิ่มขึ้นจำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.67 และมีรายได้จากการเกษตรคงที่จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 และมีเกษตรกรที่มีรายได้จากการเกษตรลดลงจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.33

6.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของรายได้เกษตรกรตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน: กรณีศึกษาเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การศึกษาด้านการได้รับเงินทุนกับการเปลี่ยนแปลงรายได้ภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร และการศึกษาด้านการได้รับการอบรม (ด้านทุนมนุษย์) พบว่ามีสิ่งที่น่าสนใจมาอภิปรายผลดังนี้

6.2.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพื่อเข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์ ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีอายุเฉลี่ย 31-40 ปี เป็นวัยที่เจริญเติบโตเต็มที่ เหมาะแก่การทำงานและมีประสบการณ์ในชีวิตพอสมควร ส่วนการศึกษาจบการศึกษาระดับประถมศึกษาเกือบทั้งหมด มีส่วนน้อยที่จบสูงกว่าระดับประถมศึกษา แสดงว่าเกษตรกรมีความรู้ในชั้นเรียนน้อย เนื่องจากในอดีตสถานศึกษาในชนบทส่วนใหญ่มีเพียงระดับประถมศึกษาเท่านั้น และต้องออกมาช่วยครอบครัวประกอบอาชีพการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ ในการกู้เงินในโครงการก็มีวัตถุประสงค์เพื่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งเป็นอาชีพที่เกษตรกรเองมีประสบการณ์มาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย อยู่แล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถที่สูงหรือต้องมีความรู้เฉพาะด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร อิศวิลานนท์ และเชวรัต สุขกำเนิด(2541) โดยพบว่าครัวเรือนที่ยากจนที่สุดเป็นกลุ่มครัวเรือนที่ถือครองที่ดินขนาดเล็ก ขาดการศึกษา (คำว่ายากจนคือบุคคลหรือครอบครัวที่รายได้ต่อเดือน 1,386 บาท โดยเทียบจากตารางข้างล่างในปี 2549)

6.2.2 การศึกษาด้านการได้รับเงินทุนกับการเปลี่ยนแปลงรายได้ภาคการเกษตร และ นอกภาคการเกษตร

รายได้หลังได้รับเงินกู้ภาคการเกษตร	รายได้หลังได้รับเงินกู้นอกภาคการเกษตร
เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น 80 ราย	เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น 48 ราย
เกษตรกรมีรายได้คงที่ 19 ราย	เกษตรกรมีรายได้คงที่ 6 ราย
เกษตรกรมีรายได้ลดลง 1 ราย	เกษตรกรมีรายได้ลดลง 46 ราย
รวมเป็น 100 ราย	รวมเป็น 100 ราย

ที่มา: จากการคำนวณของตาราง Excel

1) รายได้ภาคการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับเงินกู้จากธนาคารเป็น
ทุนในการลงทุน ยังคงมีหนึ่งครึ่งเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (ปีบัญชี 2550) พบว่าเกษตรกรทั้งหมด
ที่ได้รับวงเงินกู้ที่แตกต่างกันการเปลี่ยนแปลงรายได้ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นร้อยละ 80 รายได้คงที่ร้อยละ
19 และรายได้ลดลงร้อยละ 1

2) และเกษตรกรที่มีรายได้นอกภาคการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่ได้รับ
เงินกู้จากธนาคารเป็นทุนในการลงทุน ยังคงมีหนึ่งครึ่งเหลือ ณ 31 มีนาคม 2551 (ปีบัญชี 2550)
พบว่าเกษตรกรทั้งหมด ที่ได้รับวงเงินกู้ที่แตกต่างกันการเปลี่ยนแปลงรายได้ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นร้อยละ
48 รายได้คงที่ร้อยละ 46 และรายได้ลดลงร้อยละ 6

ผลการศึกษาพบว่ารายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการสะสมทุน
(Capital Accumulation) ของนาย Gerald M.Meier และ Robert E.Baldwin ที่ว่าการให้เงินลงทุนจะ
ทำให้เกิดการผลิตเพิ่มขึ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อกำจัด "วัฏจักรแห่งความยากจน" ให้หมดไป
และแนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน นายเฮร์นันโด โค เดอ โซโต (Hernando De Soto) ที่ว่าการตั้ง
ทรัพย์สินที่อยู่นอกกฎหมาย (Extralegal Property) มาเป็นทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมายสามารถ
แปลงเป็นทุนได้ ทำให้เกิดผลประโยชน์จากการให้ทุนเพิ่มขึ้นตามโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน
เพื่อการปลูกพืชตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งมีทั้งพืชระยะสั้นและพืชระยะยาว

พืชระยะยาว ก็คือยางพาราต้องใช้ระยะเวลาในการปลูกประมาณ 5 ปี ซึ่งในอนาคตก็มี
แนวโน้มว่าต่อไปเกษตรกรจะมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน และในระหว่างรอผลผลิตของยางพารา
เกษตรกรก็จะปลูกพืชระยะสั้นตรงพื้นที่ช่องว่างระหว่างแถวของต้นยางพาราจึงทำให้รายได้ของ
เกษตรกรไม่ทิ้งช่วง

พืชระยะสั้น ก็คือมันสำปะหลังต้องใช้ระยะเวลาประมาณ 6 เดือน ปีหนึ่งปลูกได้ 2 ครั้ง จึงทำให้รายได้ของเกษตรกรที่อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานีที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนมีรายได้เพิ่มขึ้นตามโครงการ เนื่องจากราคามันสำปะหลังในปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้น 100 % ซึ่งแยกเป็นราคาหัวมันสด เดิม 1.59 บาท เพิ่มขึ้นเป็น 2.09 บาท ราคามันเส้น(แห้ง)เดิมราคา 2 บาท เพิ่มขึ้นเป็น 4.14 ส่วนการปลูกข้าว ต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตประมาณ 1 ปีซึ่งในปีที่ผ่านมาราคาข้าวพุ่งสูงขึ้นมากร ราคาข้าวเหนียวจากเดิมราคาตันละ 7,000 บาท เพิ่มขึ้นเป็น 14,000 บาท ราคาข้าวเจ้าหอมมะลิจากเดิมราคาตันละ 9,000 บาท เพิ่มขึ้นเป็น 18,000 บาท ซึ่งสามารถเทียบราคาได้จากตารางข้างล่าง

ตารางที่ 6.5 เปรียบเทียบราคาขายส่ง (สินค้าเกษตรสำคัญ)

หน่วย:บาท

รายการสินค้าเกษตร	ปีที่ผ่านมา มิ.ย. 50	ราคาปัจจุบัน มิ.ย. 51	สถานการณ์สินค้าวันนี้
หมวดข้าวและพืชไร่			ราคาขายแผ่นดิบชั้น 3 ราคาสูงขึ้นเนื่องจาก เปลี่ยนแปลงไปตามภาวะ ความต้องการของตลาด
1. ข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ	9,000	18,000	
2. ข้าวเปลือกเหนียว	7,000	14,000	
3. มันสำปะหลัง(หัวมันสด)	1.59	2.09	
3. มันสำปะหลังเส้น(หัวมันแห้ง)	2	4.14	
4. ยางพาราแผ่นดิบ ชั้น 3	70	109.40	

ที่มา : กรมการค้าภายใน 27 มิ.ย. 2551

6.3 ข้อเสนอแนะ

1. นโยบายช่วยเหลือคนยากจนที่กล่าวมานี้ เป็นนโยบายที่ไม่พุ่งเป้า (targeting) ไปที่คนจน ถ้าใช้เป็นมาตรการทั่วไป ไม่เจาะจง (cross-the-board) ผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงจำนวนมาก อาจไม่ใช่คนจน จะเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการกระจายรายได้ ที่เลวไปกว่านี้อีก ดังนั้นรัฐต้องกำหนดกรอบการดำเนิน โครงการที่ชัดเจน และปฏิบัติได้

2. การส่งเสริมโครงการต่างๆ ที่รัฐนำมาดำเนินการเพื่อช่วยเหลือประชาชนหรือเกษตรกรควรมีความสอดคล้องกัน หรือมีส่วนช่วยสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ต้องมีการวางแผนตั้งแต่การผลิต ศึกษาผลกระทบที่จะ

เกิดขึ้นและศึกษาด้านการตลาดอย่างครบวงจร เพื่อป้องกันปัญหาการขาดผลผลิตตกต่ำหรือการขายไม่ได้ราคาในอนาคต

3. การสร้างกลไกในการเข้าถึงปัจจัยทุนนั้น ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นคั่งนั้น การแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของเกษตรกรนอกจากการให้ทุนแล้วต้องมีปัจจัยอื่นอีกหลายประการที่จะต้องคำนึงถึง โดยเฉพาะเรื่องความรู้และการปรับเปลี่ยนวิธีการเปลี่ยนแปลงการผลิตประ โยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

4. การดำเนินนโยบายของรัฐต้องคำนึงถึงปัญหาของส่วนงานที่เกี่ยวข้องเช่น ปัญหาผู้ประกอบการในพื้นที่ของสถาบันการเงินที่มีไม่เพียงพอทำให้โครงการเกิดความล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการของเกษตรกร ปัญหาการสนับสนุนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และปัญหาที่เกิดจากตัวเกษตรกรเองเป็นต้นว่าเกษตรกรอายุมาก ไม่ต้องการมีภาระเรื่องหนี้สินที่เพิ่มขึ้น

กล่าวโดยสรุปคือผลการศึกษพบว่าทฤษฎีการสะสมทุน(Capital Accumulation) ของ Gerald M.Meier และ Robert E.Baldwin ที่ว่าการให้เงินลงทุนจะทำให้เกิดการผลิตเพิ่มสูงขึ้นและมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นเพื่อกำจัด "วัฏจักรแห่งความยากจน"ให้หมดไป และแนวคิดการแปลงทรัพย์สินเป็นทุน นายเซอร์นานโต เดอ โซโต (Hernando De Soto) ที่ว่าการตั้งทรัพย์สินที่อยู่นอกกฎหมาย (Extralegal Property) มาเป็นทรัพย์สินที่ถูกต้องตามกฎหมายสามารถแปลงเป็นทุนได้ ทำให้เกิดผลประ โยชน์จากการให้ทุนเพิ่มขึ้นตาม โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนสอดคล้องกันและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้

6.4 ขีดจำกัดในการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้มีขีดจำกัดที่สำคัญดังนี้

1. ระยะเวลาในการศึกษาสั้นเกินไป ทำให้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนยังไม่ชัดเจน เนื่องจากเกษตรกรกู้เงินตามโครงการเพื่อลงทุนในการผลิตที่จะให้ผลผลิตในระยะเวลา 2 – 5 ปี เป็นส่วนใหญ่

2. การศึกษาเป็นการศึกษาเฉพาะเงินทุนที่เกษตรกรกู้จาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาว่าเกษตรกรได้มีการกู้เงินจากแหล่งทุนอื่น ๆ เพื่อนำมาลงทุนด้วยหรือไม่ รายได้ที่เปลี่ยนแปลงของเกษตรกรจึงอาจจะมาจากการใช้เงินทุนอื่นนอกจากโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- สำนักงานบริหารการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์เป็นทุน.องค์การมหาชน นโยบายและกรอบทิศทางกร
แปลงสินทรัพย์เป็นทุน ปี 2547-2551
- รศ.ดร.อรพรรณ ณ บางช้าง โครงการจัดทำรายงานความเหมาะสมสินทรัพย์เพื่อการแปลง
สินทรัพย์เป็นทุน ภายใต้โครงการจัดทำบัญชีงบดุลแห่งชาติเพื่อการศึกษาความมั่งคั่ง
ของชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปี 2548
- พิสูจน์ วงษ์จำเริญ “การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติและความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกร
ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอเมืองร้อยเอ็ด สาขา
ร้อยเอ็ด ปี 2548” รายงานการศึกษาอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- กาญจนา ศรีพุทธเกียรติ ผลกระทบของการมีโฉนดที่ดินต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ
ประเทศไทย:กรณีศึกษาของ 70 จังหวัด(พ.ศ.2534-2541) วารสารเศรษฐศาสตร์เกษตร
ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 (ธันวาคม 2546:25)
- อิสราภรณ์ ชัยภุณา การพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน วารสารเศรษฐศาสตร์เกษตร ปีที่ 52 ฉบับที่
597 (สิงหาคม 2549:5)
- สมพร ปานยินดี ปี2548 “การแปลงสินทรัพย์เป็นทุนกับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด
ย่อมของไทย” ภาควิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยสยาม
- ศักดิ์ศิริ รูปวงศ์ “ความคิดเห็นต่อการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินอำเภอ
มวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริม
การเกษตร) ภาควิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มัลลี รัชรานนท์ “ผลของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรวมต่อเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอ
หนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
- สำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน (2546) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบาย
แปลงสินทรัพย์เป็นทุน
- ราชกิจจานุเบกษา (2535)เล่ม 109 ตอนที่ 97 ระเบียบคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรวม
สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรวมจังหวัดอุบลราชธานี (2550) จำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียน
แปลงสินทรัพย์เป็นทุนตั้งแต่เริ่มโครงการถึงปี 2549
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร วิสัยทัศน์เกี่ยวกับการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรใน
เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรวม (2547)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สรุปข้อมูลสถิติจังหวัดอุบลราชธานี สืบค้นจาก <http://ubon.nso.go.th>
(18 กรกฎาคม 2551)

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เอกสารเผยแพร่ ฉบับที่
244 กระทรงเกษตรและสหกรณ์

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

สำหรับเจ้าหน้าที่

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 20-30
 31-40
 41-50
 51- ขึ้นไป
3. สถานภาพ โสด สมรส หย่า หม้าย
4. วุฒิการศึกษา ประถมศึกษา ปวช.,ปวส.,ปริญญาตรี
 มัธยมศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี
- ก่อนกู้**
5. รายได้เฉลี่ยต่อปี (ภาคการเกษตร)
- 1-10,000 30,001 - 50,000
 10,001-20,000 50,001 - 100,000
 20,001-30,000 100,001 - ขึ้นไป
6. รายได้เฉลี่ยต่อปี (นอกภาคการเกษตร)
- 1-10,000 30,001 - 50,000
 10,001-20,000 50,001 - 100,000
 20,001-30,000 100,001 - ขึ้นไป
- หลังกู้**
7. รายได้เฉลี่ยต่อปี (ภาคเกษตร)
- 1-10,000 30,001 - 50,000
 10,001-20,000 50,001 - 100,000
 20,001-30,000 100,001 - ขึ้นไป
8. รายได้เฉลี่ยต่อปี (นอกภาคเกษตร)
- 1-10,000 30,001 - 50,000
 10,001-20,000 50,001- 100,000
 20,001-30,000 100,001- ขึ้นไป

- 9.ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี (ภาคเกษตร)
- 1-10,000 30,001-50,000
- 10,001-20,000 50,001-100,000
- 20,001-30,000 100,001-ขึ้นไป
- 10.ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี (นอกภาคเกษตร)
- 1-10,000 30,001-50,000
- 10,001-20,000 50,001-ขึ้นไป
- 20,001-30,000
- 11.จำนวนการถือครองที่ดิน
- 1 - 10 ไร่ 31-50 ไร่
- 10-20 ไร่ 51 ไร่ขึ้นไป
- 21-30 ไร่
- 12.จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน
- 1-10,000 30,001 - 50,000
- 10,001-20,000 50,001- 100,000
- 20,001-30,000 100,001- ไป
- 13.วัตถุประสงค์ในการกู้
- พืช
- สัตว์
- นอกการเกษตร
- 14.ความสามารถในการชำระหนี้
- ได้
- ไม่ได้
- 15.การเข้ารับการอบรมจากโครงการ
- ไม่ได้อบรม ได้เข้าอบรม
16. จำนวนครั้งในการเข้าอบรม
- 1 ครั้ง มากกว่า 3 ครั้ง
- 2 ครั้ง
- 3 ครั้ง

17. เรื่องที่ได้รับการอบรม

หัวข้อที่ได้รับการอบรม	ระดับความพึงพอใจ			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. การปลูกพืช ระบุ.....				
2. การเลี้ยงสัตว์ ระบุ.....				
3. การจัดการฟาร์ม ระบุ.....				
4. อาชีพเสริม ระบุ.....				
5. ลดต้นทุนการผลิต				

18. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ตารางเส้นความยากจน

ช่องว่างความยากจน ความรุนแรงปัญหาความยากจน เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และ
จำนวนคนจน ปี 2531-2549

	2531	2533	2535	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549
ช่องว่างความยากจน	11.40	8.05	6.62	3.92	2.85	3.35	4.24	2.75	2.01	1.81
ความรุนแรงปัญหา ความยากจน	4.30	2.82	2.23	1.22	0.85	0.99	1.30	0.81	0.56	0.53
เส้นความยากจน (บาท/ คน/เดือน)	633	692	790	838	953	1,130	1,135	1,190	1,242	1,386
สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)	42.21	33.69	28.43	18.98	14.75	17.46	20.98	14.93	11.16	9.55
จำนวนคนจน (ล้านคน)	22.1	18.4	15.8	10.7	8.5	10.2	12.6	9.1	7.0	6.1
ประชากรทั่วประเทศ (ล้านคน)	52.4	54.5	55.6	56.6	57.6	58.7	59.9	61.2	62.9	63.4

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้ สศช.

ภาคผนวก ก

ตารางเปรียบเทียบสินค้าเกษตร

เปรียบเทียบราคาขายส่ง (สินค้าเกษตรสำคัญ)

หน่วย:บาท

รายการสินค้าเกษตร	ปีที่ผ่านมา มิ.ย. 50	ราคาปัจจุบัน มิ.ย. 51	สถานการณ์สินค้าวันนี้
หมวดข้าวและพืชไร่			ราคาขายส่งแผ่นคิบชั้น 3 ราคาสูงขึ้นเนื่องจาก เปลี่ยนแปลงไปตามภาวะ ความต้องการของตลาด
1. ข้าวเปลือกเจ้าหอมมะลิ	9,000	18,000	
2. ข้าวเปลือกเหนียว	7,000	14,000	
3. มันสำปะหลัง(หัวมันสด)	1.59	2.09	
3. มันสำปะหลังเส้น(หัวมันแห้ง)	2	4.14	
4. ยางพาราแผ่นคิบ ชั้น 3	70	109.40	

ที่มา : กรมการค้าภายใน 27 มิ.ย. 2551

ภาคผนวก ง

ตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane

จำนวนประชากร (N)	จำนวนตัวอย่าง(N)ที่ระดับความคลาดเคลื่อน(e)					
	±1%	±2%	±3%	±4%	±5%	±10%
500	*	*	*	*	222	83
1,000	*	*	*	385	286	91
1,500	*	*	638	441	316	94
2,000	*	*	714	476	333	95
2,500	*	1,250	769	500	345	96
3,000	*	1,364	811	517	353	97
3,500	*	1,458	843	530	359	97
4,000	*	1,538	870	541	364	98
4,500	*	1,607	891	549	367	98
5,000	*	1,667	909	556	370	98
6,000	*	1,765	938	566	375	98
7,000	*	1,842	959	574	378	99
8,000	*	1,905	976	580	381	99
9,000	*	1,957	989	584	383	99
10,000	5,000	2,000	1,000	588	385	99
15,000	6,000	2,143	1,034	600	390	99
20,000	6,667	2,222	1,053	606	392	100
25,000	7,143	2,273	1,064	610	394	100
50,000	8,333	2,381	1,087	617	397	100
100,000	9,091	2,439	1,099	621	398	100
∞	10,000	2,500	1,111	625	400	100

- ไม่สามารถคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่น่าเชื่อถือได้

ภาคผนวก จ

ตารางการทดสอบสมมติฐาน

Model	Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics		
					Tolerance	VIF	Minimum Tolerance
1							
เพศ	-.140(a)	-1.924	.057	-.192	.950	1.053	.950
อายุ	.075(a)	1.032	.305	.104	.975	1.026	.975
สถานภาพ	-.004(a)	-.056	.956	-.006	.998	1.002	.998
วุฒิการศึกษา	.086(a)	1.091	.278	.110	.830	1.204	.830
ก่อนกู้ รายได้เฉลี่ยต่อปี(นอก ภาคการเกษตร)	-.201(a)	-2.564	.012	-.252	.804	1.245	.804
หลังกู้ รายได้เฉลี่ยต่อปี(นอก ภาคการเกษตร)	.011(a)	.138	.891	.014	.897	1.114	.897
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี(ภาคเกษตร)	.171(a)	2.082	.040	.207	.750	1.334	.750
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี(นอกภาค เกษตร)	.020(a)	.269	.789	.027	.912	1.097	.912
จำนวนการถือครองที่ดิน	.178(a)	2.032	.045	.202	.657	1.521	.657
จำนวนเงินกู้ที่ได้รับใน โครงการแปลงสินทรัพย์เป็น ทุน	.247(a)	3.093	.003	.300	.749	1.334	.749
วัตถุประสงค์ในการกู้	-.028(a)	-.389	.698	-.040	.998	1.002	.998
ความสามารถในการชำระหนี้ การเข้ารับการอบรมจาก โครงการ	-.008(a)	-.111	.912	-.011	.992	1.008	.992
จำนวนครั้งในการเข้าอบรม	.145(n)	2.031	.045	.202	.995	1.005	.995
ระดับความพึงพอใจในการรับ การอบรม	.115(a)	1.589	.115	.159	.979	1.022	.979
	-.001(a)	-.009	.993	-.001	.995	1.005	.995

a Predictors in the Model: (Constant), ก่อนกู้ รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)

b Predictors in the Model: (Constant), ก่อนกู้ รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร), จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

c Predictors in the Model: (Constant), ก่อนกู้ รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร), จำนวนเงินกู้ที่ได้รับในโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน, ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปี(ภาคเกษตร)

d Dependent Variable: หลังกู้ รายได้เฉลี่ยต่อปี(ภาคการเกษตร)

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาววรรณภา ไชยทอง
วัน เดือน ปี	15 กรกฎาคม 2520
สถานที่เกิด	อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต(ศศ.บ.) สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี พ.ศ. 2543
สถานที่ทำงาน	บริษัทค้า คอนเนอร์ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยผู้จัดการ